

ARBETSFÖRMEDLINGEN
SWEDISH PUBLIC EMPLOYMENT SERVICE

Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2019

Prognos för arbetsmarknaden 2019–2021

ARBETSFÖRMEDLINGEN
SWEDISH PUBLIC EMPLOYMENT SERVICE

Text

Annelie Alméрус
Torbjörn Israelsson
Marcus Löwing
Petra Nyberg
Sandra Offesson

**Avstämningsdag för valuta- och räntenoteringar
samt andra underlag var 2019-12-03**

Eftertryck tillåten med angivande av källa

Arbetsförmedlingen analys 2019:10

Diarienummer: Af-2019/0053 9959

Arbetsförmedlingen 2019-12-10

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Internationell översikt.....	7
Svensk ekonomi.....	9
Fortsatt ekonomisk avmattning.....	9
Kapacitetsutnyttjande i näringslivet fortsätter uppvisa höga nivåer	12
Utvecklingen på arbetsmarknaden.....	14
Svagare sysselsättningstillväxt de kommande åren	14
Arbetslösheten stiger under prognosåren	22
Inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen	24
Antalet inskrivna arbetslösa ökar till 2021.....	24
Långtidsarbetslösheten stiger i ökad takt	26
Stigande antal arbetslösa med svag konkurrensförmåga	27
Fördjupning: Fler deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin	28
Utmaningarna på arbetsmarknaden.....	30
Långtidsarbetslösheten är den största utmaningen.....	30
Brist på utbildad arbetskraft trots svagare konjunktur	31
Utrikes föddas övergång till arbete eller utbildning	33
Fördjupning: Neddragning av extratjänster drabbar främst kvinnor	35
Arbetsförmedlingens neddragning och reformering	37
Bilagor	38

Sammanfattning

Mer dämpad ekonomisk tillväxt framöver

Den globala ekonomin befinner sig i en synkroniserad avmattningsfas. Svensk ekonomi påverkas i hög grad av vad som händer i omvärlden och detta återspeglas i en svagare tillväxttakt. Höstens intervjuundersökning med 9 000 privata arbetsgivare visar en bredbaserad nedgång i efterfrågeförväntningarna framöver. Arbetsförmedlingen bedömer att tillväxttakten i ekonomin kommer att vara mer dämpad under prognosperioden som sträcker sig fram till och med 2021 jämfört tidigare år.

Fler sysselsatta under 2020 och 2021

Höstens intervjuundersökning visar på en fortsatt god men dämpad efterfrågan på arbetskraft under prognosperioden. Samtidigt uppger arbetsgivarna att bristen på utbildad arbetskraft är en försvårande faktor för att anställa ny personal.

Arbetsförmedlingen prognosticerar att antalet sysselsatta kommer att öka med 45 000 personer (enligt AKU) i åldrarna 16-64 år under 2020 och 2021. Utrikes födda väntas stå för hela ökningen. Sysselsättningstillväxten dämpas främst av en svag konjunktur i omvärlden samt av en fortsatt brist på utbildad arbetskraft.

Arbetslösheten stiger under prognosperioden

Arbetskraften fortsätter att växa i god men avtagande takt under prognosperioden. Inrikes födda i arbetsför ålder 16-64 år minskar, men tillskottet av utrikes födda till arbetskraften i åldersgruppen är fortfarande stort. Sammantaget ökar antalet personer i arbetskraften i en förhållandevis hög takt till 2021 genom ett tillskott av utrikes födda.

Arbetslösheten stiger under 2020 och 2021. För helåret 2020 bedömer Arbetsförmedlingen att arbetslösheten stiger från 6,8 procent 2019 till 7,2 procent (enligt AKU). Under 2021 bedöms arbetslösheten uppnå 7,4 procent. Totalt beräknas 398 000 personer vara arbetslösa under 2021. Bidragande faktorer till ökningen är ett stort tillskott till arbetskraften och dess sammansättning där fler grupper initialt står längre ifrån arbetsmarknaden, men också en mer dämpad jobbtillväxt. Främst bedöms arbetslösheten stiga bland utrikes födda med kortare utbildningsbakgrund.

Antalet inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen ökar också under prognosperioden. Under 2020 och 2021 beräknas antalet inskrivna arbetslösa öka med 42 000 personer till i genomsnitt 391 000 personer 2021. Ökningen berör arbetslösa med olika bakgrunder men drabbar främst personer med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden.

Utmaningarna på arbetsmarknaden

Arbetsförmedlingen ser fyra utmaningar på arbetsmarknaden under prognosperioden:

- Långtidsarbetslösheten stiger
- Kompetensförsörjningen
- Utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden
- Arbetsförmedlingens neddragning och reformering

Långtidsarbetslösheten blir den största utmaningen

I linje med prognosen som vi lade fram i våras ökar nu antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i mer än tolv månader. Långtidsarbetslösheten kommer fortsätta att stiga och blir den största utmaningen under prognosperioden. Utvecklingen förklaras av svagare efterfrågan på arbetskraft, ökad strukturomvandling, arbetslöshetens sammansättning och av färre subventionerade jobb. Bland de arbetslösa med längre tid utan arbete syns en stor ökning även bland de med längst tider (mer än två år). Den negativa utvecklingen har främst drabbat utrikes födda kvinnor med kort utbildning. Antalet arbetslösa som drabbas av långa tider utan arbete bedöms under prognosperioden att uppnå den högsta nivån sedan 1990-talet.

Den förändrade sammansättningen bland de inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen ställer utmaningen på sin spets, där tre av fyra arbetssökande bedöms stå långt ifrån arbetsmarknaden. För att hålla tillbaka långtidsarbetslösheten så krävs en kombination av olika insatser, både inom och utanför arbetsmarknadspolitiken. Det handlar i stor utsträckning om ökade övergångar till vuxenutbildning men även att betydligt fler behöver gå till olika former av subventionerade anställningar.

Brist på utbildad arbetskraft trots svagare konjunktur

Bristen på arbetskraft är fortfarande hög även om den dämpats något. Under de senaste åren har antalet inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen med utbildningar riktade mot de största bristyrkesområdena¹ minskat. Förutsättningarna för matchningen på arbetsmarknaden kommer därför att vara begränsad under prognosperioden trots ett svagare konjunkturläge.

I takt med att konjunkturen försvagas och efterfrågan på arbetskraft dämpas så ökar också trycket bland arbetsgivare att vidta kostnadsbesparande strukturförändringar. Den teknologiska utvecklingen genom digitalisering, AI och automatisering påskyndar utvecklingen och leder till att personer inte längre har de kompetenser som krävs.

¹ Pedagogiskt arbete, hälso- och sjukvård, socialt arbete, it och teknik, industri samt byggverksamhet.

Att öka tillgången på efterfrågad arbetskraft blir avgörande framöver. Inte minst i små och medelstora kommuner utanför de tre storstadsregionerna där tillgången på utbildad arbetskraft redan idag är tydligt begränsad. Framför allt är matchningsläget inom de offentliga kärnverksamheterna – skolan, sjukvården och omsorgen allvarligt och det gäller än mer på lång sikt. Här behövs insatser för att attrahera arbetskraft till jobben. Det handlar bland annat om att genomföra förbättrade arbetsvillkor på arbetsplatser för att behålla och locka ny arbetskraft inom verksamheterna.

Utrikes föddas övergång till arbete eller utbildning

I och med att det nyttjade arbetskraftsresurserna bland inrikes födda ligger nära det potentiella taket spelar utrikes födda en avgörande roll för både sysselsättningstillväxten och kompetensförsörjningen de närmaste åren. Enligt vår bedömning kommer sysselsättningstillväxten möjliggöras genom att fler utrikes födda kommer i arbete under prognosperioden.

De lediga arbetskraftsresurserna bland utrikes födda finns på alla utbildningsnivåer. På gymnasial och eftergymnasial nivå nyttjas arbetskraftsresurserna i betydligt högre utsträckning jämfört med utrikes födda med kort utbildning. Det är en stor utmaning att få fler utrikes födda med kort utbildning att komma i arbete eller utbildning och minska den höga arbetslösheten. Ytterligare en utmaning är att en stor andel utrikes födda står utanför arbetsmarknaden av olika skäl. Situationen är särskilt påtaglig för utrikes födda kvinnor med kort utbildning vars arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad är påtagligt låg.

Utbildningsnivån är central för möjligheterna att få ett arbete. Det visar sig genom att personer med gymnasial utbildning eller högre svarade för närmare 90 procent av sysselsättningsökningen bland utrikes födda under 2018. Arbetslösa med kort utbildning har i mycket liten omfattning gynnats av den stora efterfrågan på arbetskraft de senaste åren. Antalet arbetslösa med den utbildningsbakgrunden beräknas öka till den högsta nivån någonsin under prognosperioden. De insatser som finns är inte tillräckliga för att förhindra att arbetslösheten ökar ytterligare för personer med denna utbildningsnivå. Bland annat behövs mer subventionerade jobb och förenklade processer för övergångar till utbildning framöver.

Arbetsförmedlingens neddragning och reformering

Under de närmaste åren ska Arbetsförmedlingen få en ny roll och arbetsmarknadspolitiken ska fram tills dess förändras i grunden. Arbetsförmedlingen befinner sig nu i ett läge där förvaltningsanslaget har minskat kraftigt vilket har föranlett en stor personalomställning. Dessutom har minskade anslag inom arbetsmarknadspolitiken påverkat förutsättningarna att bevilja insatser till arbetssökande.

Internationell översikt

Den ekonomiska aktiviteten har bromsat in i många delar av världen under 2019, och i år förväntas den globala tillväxten att uppvisa den lägsta nivån sedan finanskrisen 2008. Under prognosperioden som sträcker sig fram till 2021 bedömer Arbetsförmedlingen att tillväxttakten i den globala ekonomin är mer dämpad än under 2010-talet.

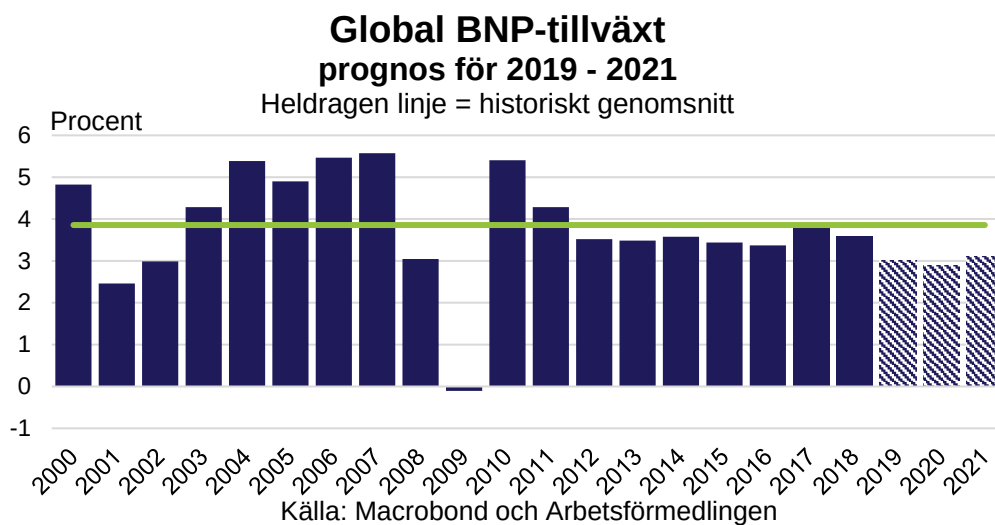
Synkroniserad inbromsning i världsekonomin

Det är tydligt att den globala ekonomin befinner sig i en synkroniserad avmattningsfas. Sedan den globala tillväxten toppade under första halvåret 2018 har industriproduktionen försvagats i stora delar av världen. Samtidigt har världshandeln stagnerat under inledningen av 2019. Förtroendeindikatorer har påverkats av osäkerhet i världsekonomin som tyngets av handelskonflikter och geopolitisk oro, och bidragit till den globala avmattningen. Bland utvecklade ekonomier har inbromsningen varit bredbaserad, och samtidigt har avmattningen varit framträdande också bland många utvecklings- och tillväxtekonomier. Det som har vidhållit tillväxten i världsekonomin är en förhållandevis god inhemsk efterfrågan som främst drivits av hushållens konsumtion.

I USA har tillväxttakten i ekonomin växlat ned i samband med avtagande effekter från finanspolitiska stimulanser. Samtidigt har den amerikanska arbetsmarknaden fortsatt att utvecklas i en gynnsam takt vilket gör att tillväxten främst drivits av den privata konsumtionen. Framöver bedöms aktiviteten i amerikansk ekonomi växla ned i takt med en mer återhållsam finans- och penningpolitik.

I euroområdet har den ekonomiska aktiviteten i hög grad påverkats av svagare utsikter i den globala industriproduktionen och i världshandeln. Särskilt i Tyskland som är exportberoende, men även i Frankrike, Spanien och Italien har tillväxten dämpats. Framöver väntas den ekonomiska aktiviteten att växla ned ytterligare och uppvisa svaga tillväxtnivåer i euroområdet. I Norden påverkas de olika länderna i varierande styrka framöver.

Arbetsförmedlingen bedömer att utsikterna i världsekonomin kommer att vara mer dämpade framöver. Under 2019 prognosticerar Arbetsförmedlingen den globala tillväxten till 3,0 procent, vilket är betydligt lägre än det historiska genomsnittet från 2000 på 3,9 procent. Tillväxtsiffran är dessutom decenniets svagaste. Därefter bedömer vi att global BNP-tillväxt bromsar in ytterligare till 2,9 procent 2020 för att sedan stärkas till 3,1 procent under 2021. Prognosen är nedåttreviderad med 0,2 respektive 0,1 procentenheter för 2019 och 2020 jämfört med vårens prognos.

Utsikterna i världsekonomin är fortsatt osäkra under prognosperioden. Om de nedåtrisker som finns infrias kan den globala tillväxten bromsa in snabbare än beräknat. Det handlar bland annat om risker för ökade handels- och geopolitiska anspänningar, men också risker relaterade till brexit.

Svensk ekonomi påverkas i stor utsträckning av utvecklingen i omvärlden. När global ekonomi uppvisar en mer dämpad tillväxttakt under prognosperioden följer samma mönster i Sverige.

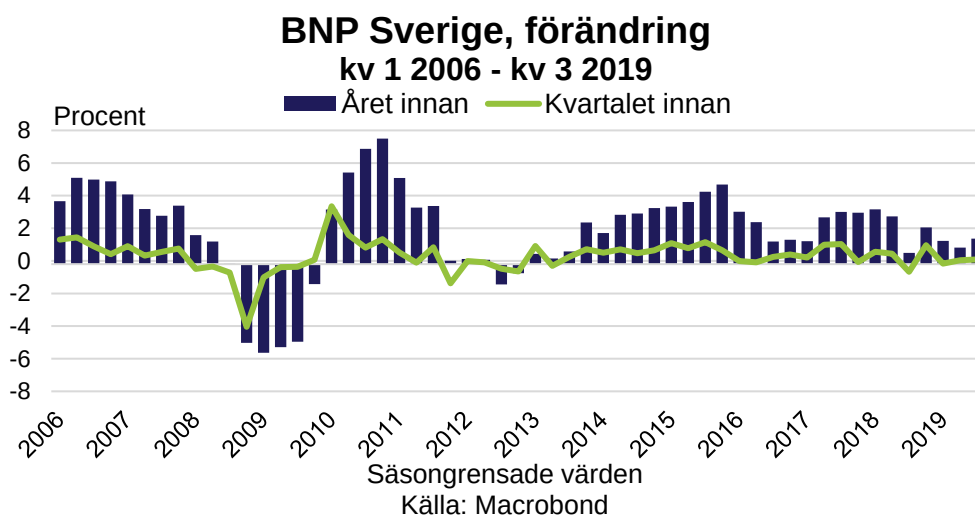
Svensk ekonomi

Svensk ekonomi väntas vara mer dämpad under prognosperioden som sträcker sig fram till och med 2021. Aktiviteten i svensk ekonomin beräknas följa mönstret i världsekonomin. Arbetsförmedlingens senaste intervjuundersökning visar på lägre efterfrågeförväntningar jämfört med 2018. Samtidigt är kapacitetsutnyttjandet för personal kvar på höga nivåer vilket gör att företagen planerar för fler anställda under prognosperioden.

Fortsatt ekonomisk avmattning

Aktiviteten i den svenska ekonomin är mer dämpad under prognosperioden. Avmattningen ska samtidigt sättas i relation till en tidigare period av stark tillväxt som nu har passerats. Arbetsgivarna i Arbetsförmedlingens intervjuundersökning räknar denna höst med en lägre efterfrågan på varor och tjänster jämfört med föregående år. Samtidigt förblir kapacitetsutnyttjande på personal kvar på höga nivåer vilket medför att de privata arbetsgivarna även fortsättningsvis planerar för fler anställda. Sammantaget räknar Arbetsförmedlingen med att konjunkturdämpningen fortskrider under prognosperioden fram till 2021 i takt med att den ekonomiska aktiviteten går in ett lägre resursutnyttjande. Utöver en svagare efterfrågan i omvärlden försvårar även ett högt kapacitetsutnyttjande och brist på arbetskraft näringslivets förmåga att bibehålla samma höga produktionsnivåer som tidigare.

Svensk BNP har mattats av under 2019 jämfört med föregående år. Under det tredje kvartalet steg BNP med 0,3 procent jämfört med föregående kvartal. Det är lägre än 0,6 procent som är genomsnittet för de tio senaste åren. Jämfört med samma kvartal i fjol steg BNP med 1,6 procent. Den positiva BNP-utvecklingen förklaras av en relativt stark ökning av tjänsteexporten, men även hushållskonsumtionen och de fasta bruttoinvesteringarna ökade.

Parallellt med att exporten ökade, så ökade också importen. Dock inte lika starkt som exporten vilket resulterade i att exportnettot bidrog med 0,3 procentenheter till uppgången i BNP. Hushållskonsumtionen ökade med 0,4 procent jämfört med det andra kvartalet, vilket är en lägre ökningstakt än tidigare. Det som bidrog till ökningen var svensk konsumtion i utlandet, boende och transporter. De fasta bruttoinvesteringarna ökade för första gången under 2019 med 0,5 procent under tredje kvartalet jämfört med föregående kvartal. Lagerinvesteringar minskade under tredje kvartalet och sänkte BNP-utvecklingen med 0,4 procentenheter.

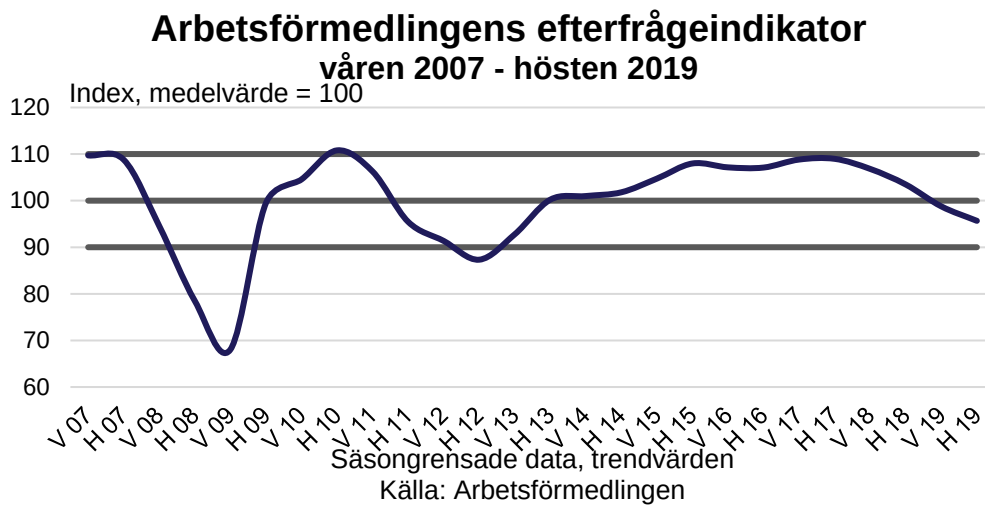
Enligt Arbetsförmedlingens prognos stiger svensk BNP med 1,2 procent i år, vilket är betydligt svagare än tillväxttakten på 2,3 procent under 2018. Tillväxttakten bedöms som mer dämpad under prognosperioden. Under 2020 och 2021 väntas tillväxttakten bli 1,1 respektive 1,3 procent. Prognosen är nedåttreviderad från vårens prognos med 0,5 respektive 0,4 procentenheter för 2019 och 2020, vilket beror på att aktiviteten i svensk ekonomi bromsat in snabbare än vår tidigare bedömning.

Synkroniserad nedgång i efterfrågeförväntningarna

Arbetsförmedlingens intervjuer med närmare drygt 9 000 privata arbetsgivare visar en fortsatt synkroniserad dämpning i förväntningarna på efterfrågan av varor och tjänster inom näringslivet. En allt mindre andel av de privata arbetsgivarna har upplevt en ökad efterfrågan det senaste halvåret samtidigt som en ökad andel rapporterar om en minskad efterfrågan.

De privata arbetsgivarna förväntar sig också ett mer dämpat stämningsläge framöver. Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator nedan visar näringslivets bedömningar av efterfrågeutvecklingen på varor och tjänster det kommande halvåret. Sedan våren 2019 faller förväntningarna på marknadsutvecklingen på bred front bland de privata verksamheterna. Det är framför allt inom industrin som efterfrågan väntas minska under prognosperioden. Även Konjunkturinstitutet konstaterar en negativ utveckling för industrins orderingång som en konsekvens av den fortsatta ekonomiska avmattningen i omvärlden.²

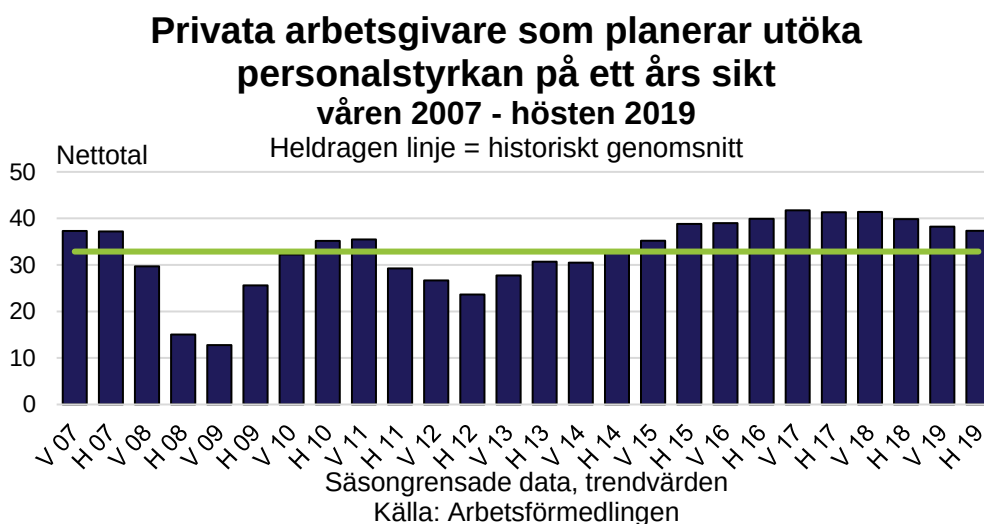
² Läs mer i Konjunkturinstitutets rapport Konjunkturläget oktober 2019.

Efterförväntningar inom industrin är även dämpade på 6 – 12 månaders sikt jämfört med tidigare. Minskningen är även tydlig inom delar av området privata tjänster där både transport, information och kommunikation samt handeln räknar med en lägre efterfrågan. Läs mer om utvecklingen för olika branscher i *Näringsgrenarnas utveckling*.

Arbetsgivarna räknar med fler anställda

Arbetsförmedlingens undersökning visar på fortsatt positiva anställningsplaner inom näringslivet trots att efterfrågeförväntningarna successivt trappas ner. Jämfört med tidigare år är anställningsplanerna i höstens undersökning mer nedtonade, men nivån fortsätter att överstiga det historiska genomsnittet sedan 2007. På ett års sikt har anställningsplanerna främst tonats ned för byggverksamhet och handel, men också för transport.

Samtidigt som privata arbetsgivare sammantaget planerar att anställa fler medarbetare visar Arbetsförmedlingens intervjuundersökning att det parallellt finns planer på att öka den inhyrda personalen på ett års sikt. Att hyra in personal kan vara

ett alternativ till att anställa och på så sätt kunna hantera nya ordrar eller projekt i tider av osäkerhet. Det är samtidigt oftast inhyrd personal som får gå först när verksamheter tvingas dra ner på produktion till följd av vikande efterfrågan.

Utöver anställningsplaner kan arbetsgivarnas behov av arbetskraft också återspeglas i antalet nyanmällda lediga platser som anmäls till Arbetsförmedlingen.³ Under de senaste tolv månaderna har antalet lediga platser minskat jämfört med motsvarande månad föregående år. Samtidigt ligger antalet lediga platser långt över genomsnittet för det senaste decenniet, vilket indikerar att det fortfarande finns ett relativt stort behov av arbetskraft inom både privata och offentliga verksamheter. Störst andel av nyanmällda lediga platser återfinns inom finansiell verksamhet och företagstjänster samt inom utbildning, vård och omsorg.

Antalet lagda varsel är också en indikator som ofta samvarierar med konjunkturen och behovet av arbetskraft. Varselutvecklingen påverkas dock också av strukturrationaliseringar som syftar till att effektivisera produktionsprocesserna oberoende av marknadsläge. Till och med oktober 2019 har varselnivån varit högre jämfört med samma period föregående år.⁴ Att antalet varsel har ökat kan delvis förklaras av Arbetsförmedlingens varsel i februari, men nivån är högre även om myndighetens varsel utesluts. Att antalet varsel börjat öka kan tyda på en viss osäkerhet kring den framtida marknadsutvecklingen och bemanningsbehovet, men också på strukturrationaliseringar. Störst antal varsel under 2019 fram till och med oktober återfinns inom finansiell verksamhet och företagstjänster, men också inom handel, tillverkning (inklusive verkstadsindustri) och byggverksamhet.

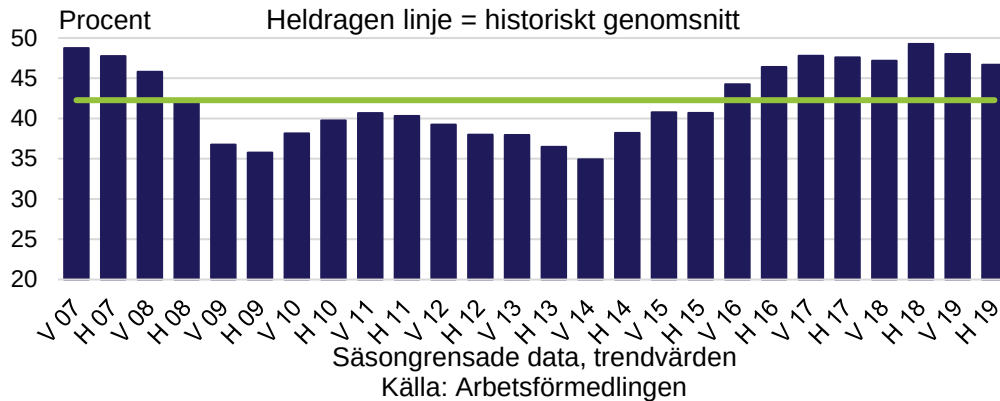
Kapacitetsutnyttjande i näringslivet fortsätter uppvisa höga nivåer

I takt med att efterfrågan på arbetskraft har ökat under en längre period har det lediga kapacitetsutnyttjandet minskat. Höstens intervjuundersökning indikerar att aktiviteten i näringslivet sammantaget fortsätter att vara hög, även om nivån dämpats något under det senaste året. Närmare hälften av arbetsgivarna uppger att de kan öka sin produktion med högst fem procent innan rekrytering behöver ske, vilket är en nivå tydligt över det historiska genomsnittet.

³ Syftet med platsannonseringen är primärt att underlätta matchningen på arbetsmarknaden. Statistiken bör därför tolkas med försiktighet.

⁴ Arbetsförmedlingens månadsstatistik.

Privata arbetsgivare som kan öka produktionen med högst fem procent innan nyrekrytering våren 2007 - hösten 2019

Resursutnyttjandet av befintlig personal är som högst och har fortsatt att öka inom de personalintensiva verksamhetsområdena utbildning, vård och omsorg i privat regi. Därefter följer ett högt kapacitetsutnyttjande inom byggverksamhet där nivåerna dock har dämpats påtagligt jämfört med föregående år. Utöver nämnda näringsgrenar är det lediga kapacitetsutnyttjandet fortsatt begränsat inom finansiell verksamhet och företagstjänster, men också inom information och kommunikation samt transport. Även för industrin ligger nivåerna för kapacitetsutnyttjandet över det historiska medelvärdet i höstens intervjuundersökning. Likt tidigare återfinns ett något större inslag av ledig kapacitet inom hotell och restaurang samt inom handel.

Arbetsförmedlingens undersökning indikerar att behovet av arbetskraft är fortsatt stort framöver. Samtidigt tyder höstens resultat på att arbetsgivarna är mer försiktiga än föregående år gällande marknadens utveckling och anställningsplanerna. Noterbart är dock att nivåerna i höstens undersökning har dämpats från historiskt höga nivåer. I takt med att den ekonomiska aktiviteten går in i ett lugnare tempo beräknas jobbtillväxten vara mer dämpad under prognosperioden.

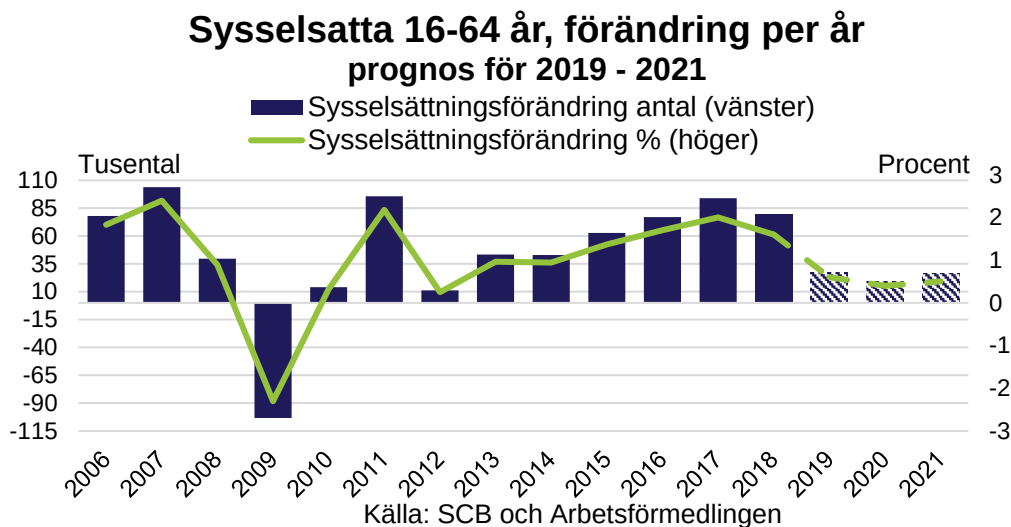
Utvecklingen på arbetsmarknaden

Avmattningen i den svenska konjunkturen fortsätter och innebär bland annat att takten i sysselsättningstillväxten avtar. Under prognosperioden 2020 till 2021 väntas antalet sysselsatta öka med 45 000 personer i åldrarna 16-64 år. Utrikes födda väntas stå för hela ökningen. Samtidigt ökar antalet personer i arbetskraften med 84 000 vilket medför att arbetslösheten stiger till 7,4 procent 2021.

Svagare sysselsättningstillväxt de kommande åren

Antalet nya jobb växer inte lika starkt som tidigare på grund av den dämpade konjunkturen. Arbetsmarknaden är dock fortfarande god och nya jobb fortsätter att växa fram. Sysselsättningstillväxten dämpas både på grund av vikande efterfrågan och av en fortsatt hög brist på utbildad arbetskraft.

Antalet sysselsatta har ökat i hög takt under flera år. Särskilt stark har utvecklingen varit under 2017 och 2018. Sysselsättningen har uppvisat en tydligare avmattning under hösten 2019 samtidigt som AKU-statistiken har reviderats på grund av kvalitetsbrister. Detta bidrar sammantaget till att vi har reviderat ned sysselsättningen något jämfört med prognosen från juni 2019.

För helåret 2018 ökade antalet sysselsatta med 79 000 personer, motsvarande 1,6 procent, i åldrarna 16-64 år, enligt SCB:s reviderade Arbetskraftsundersökningar (AKU). Under prognosåren 2020 och 2021 beräknar Arbetsförmedlingen att antalet sysselsatta kommer att öka med sammantaget 45 000 personer. Detta motsvarar procentuella sysselsättningsökningar med 0,4 respektive 0,5 procent. Sysselsättningsgraden sjunker i och med det från 78,6 procent 2018 till 78,0 procent år 2021.

Enligt motsvarande reviderade siffror för åldersgruppen 15-74 år, ökade antalet sysselsatta med 76 000 personer 2018. Under 2020 och 2021 bedöms ökningen bli 55 000 personer.

Kvalitetsbrister och osäkerhetstal i arbetsmarknadsstatistiken

Arbetskraftsundersökningarna dras med en rad problem och levererar i dagsläget osäkra data. Dels har SCB länge haft problem med sjunkande svarsfrekvenser som medför ökade osäkerhetstal. Dels har insamlingsprocessen visat sig ha kvalitetsbrister under 2018 och 2019. SCB har därför reviderat serien från och med juli 2018. Problemen med stora osäkerhetstal kvarstår dock och kommer sannolikt att göra så åtminstone fram till sommaren 2020, då SCB bedömer att de successivt kommer att ha utökat urvalet. Därav får också prognostalen i denna prognos större osäkerhet än normalt, särskilt nedbrutet på bransch. Det har därför blivit viktigare att titta på kompletterande data, såsom kortperiodiska sysselsättningsstatistiken (SCB), samt givetvis Arbetsförmedlingens egen undersökning och verksamhetsstatistik. Läs mer om Arbetsförmedlingens metod i *Bilaga 3. Arbetsförmedlingens prognoser*.

Utrikes födda står för hela sysselsättningstillväxten

Utrikes födda har under lång tid haft en betydligt lägre sysselsättningsgrad än inrikes födda, framförallt kvinnor. Samtidigt har sysselsättningsgraden kontinuerligt stigit både bland inrikes och utrikes födda sedan 2010. Eftersom utrikes födda har stått för merparten av jobbtillväxten har gapet mellan inrikes och utrikes föddas sysselsättningsgrad minskat, om än i långsam takt. Under prognosperioden väntas utrikes födda stå för hela ökningen av sysselsättningen. Sysselsättningsgraden bland inrikes födda var 82,2 procent 2018, att jämföra med 67,2 procent bland utrikes födda. Skillnaderna mellan kvinnor och män är dock stora, med en sysselsättningsgrad på 81,5 procent för inrikes födda kvinnor jämfört med 63,3 procent bland utrikesfödda kvinnor under 2018. Motsvarande värden för män var 82,8 respektive 71,1 procent. Fram till och med 2021 förväntas sysselsättningsgraden bland inrikes födda minska till 82,0 procent och till 66,3 procent bland utrikes födda. Utrikes födda kvinnor bedöms fortsatt visa en betydligt lägre sysselsättningsgrad, särskilt bland personer med kort utbildning.

Privata tjänster håller uppe sysselsättningstillväxten

Privata tjänster bedöms stå för huvuddelen av det tillskott som ger en positiv sysselsättningstillväxt under prognosperioden, samtidigt som sysselsättningen inom industri och byggverksamheten bedöms ligga kvar på en ungefär oförändrad nivå. Inom offentliga tjänster väntas sysselsättningen öka svagt, medan jord- och skogsverksamhet fortsätter visa en negativ utveckling.

Anställda (tusental) 16-64 år per bransch	Utfall, tusental 2018	Prognos 2020-2021
Privata tjänster	1 972	++
Byggverksamhet	320	+
Industri	588	+
Offentliga tjänster	1 752	+
Jord- och skogsbruk	39	-
Totalt	4 671	0,5

Källa: SCB (KS) och Arbetsförmedlingen

Näringsgrenarnas utveckling

Industri

Efter en längre period av sjunkande sysselsättning inom industrin vände sysselsättningen uppåt under 2017 och har sedan dess stabiliserats strax under 600 000 anställda enligt den Kortperiodiska sysselsättningsstatistiken (SCB). Utvecklingen har varit positiv under 2019 och antalet anställda ökade även under de tre första kvartalen jämfört med samma period året innan. I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning har förväntningarna på efterfrågan dämpats de senaste mätningarna och ligger nu tydligt under det historiska genomsnittet.

Även anställningsplanerna är mer försiktiga i höstens undersökning. En större andel arbetsgivare uppger nu en minskande personalstyrka för det kommande året jämfört med i de senaste mätningarna. Även Konjunkturinstitutets konfidensindikator liksom inköpschefsindex för industrin visar en liknande utveckling med negativa utfall och ett avtagande nyanställningsbehov. Avmattningen i den globala ekonomin i kombination med fortsatta strukturförändringar kommer att hålla tillbaka efterfrågan bland industriföretagen och vi bedömer därför att sysselsättningen utvecklas svagt positivt under prognosperioden. Osäkerheten i omvärlden är dock betydande, vilken kan innebära en sämre utveckling för industrin eftersom den i hög grad är beroende av den globala efterfrågan.

Byggverksamhet

Under 2018 var i genomsnitt 320 000 personer anställda inom byggverksamhet och antalet har ökat i god takt i flera år. Den positiva utvecklingen har fortsatt även under de tre första kvartalen 2019, trots ett mer dämpat stämningsläge inom byggbranschen sedan toppnivåerna under 2017. Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator för byggverksamheten ligger liksom i vårens undersökning under det historiska genomsnittet. Andelen arbetsgivare som tror på en minskad efterfrågan på sex månaders sikt har ökat både jämfört med i våras liksom för ett år sedan.

Bostadsbyggandet minskade tydligt under 2018 och bedöms fortsätta minska under prognosperioden. Under de tre första kvartalen 2019 visar den preliminära statistiken från SCB att påbörjade lägenheter minskade med cirka tio procent jämfört med motsvarande period 2018.⁵ Byggandet ligger dock fortsatt på en historiskt hög nivå. Den demografiska utvecklingen med en ökande befolkning, fortsatt låga räntor och ett stort behov av bostäder, anläggningar och lokaler dämpar samtidigt avmattningen av bostadsinvesteringarna.

I Arbetsförmedlingens undersökning hösten 2019 uppger hälften av arbetsgivarna inom byggverksamhet en oförändrad personalstyrka för det kommande året. Enligt Konjunkturinstitutets barometer är det framför allt husbyggarna som är negativa medan anläggningsbyggarna har en mer optimistisk syn på framtiden. Arbetsförmedlingen bedömer att sysselsättningen inom byggverksamheten kommer

⁵ SCB, Påbörjade nybyggda bostadslägenheter.

att stabiliseras eller öka svagt under prognosåren. Prognosen är mer osäker än inom andra sektorer eftersom många projekt läggs ut på utländska företag. Dessa anställa ingår inte i den svenska statistiken.

Privata tjänster

Inom den privata tjänstesektorn återfinns knappt 2 miljoner anställda och sysselsättningen har utvecklats i god takt under flera år. Under 2019 har antalet anställda fortsatt att öka, men i avtagande takt. Inom privata tjänster ingår dock olika delbranscher vars utveckling skiljer sig åt. Tydligast har ökningarna varit inom information och kommunikation, medan exempelvis handeln och hotell- och restaurangverksamheten har utvecklats i en långsammare takt. I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning hösten 2019 har förväntningarna på efterfrågan de kommande sex månaderna sammantaget dämpats och efterfrågeindikatorn ligger liksom för övriga näringsgrenar under det historiska genomsnittet.

Efterfrågeförväntningarna har dämpats inom samtliga delbranscher jämfört med i våras. Inom handeln, liksom inom transportbranschen, har förväntningarna på efterfrågan mattats av tydligt både på sex och tolv månaders sikt. Mest positiva är liksom tidigare arbetsgivarna inom information och kommunikation, även om förväntningarna på efterfrågan har dämpats jämfört med tidigare.

Även anställningsplanerna har tonats ned jämfört med tidigare men ligger fortfarande på en hög nivå i höstens intervjuundersökning. Närmare 44 procent av arbetsgivarna sammantaget inom privata tjänster uppger att de avser att öka antalet anställda det kommande året. Även andelen inhyrd personal har ökat i höstens undersökning, vilket sannolikt beror på arbetsgivarnas osäkerhet angående efterfrågeutvecklingen.

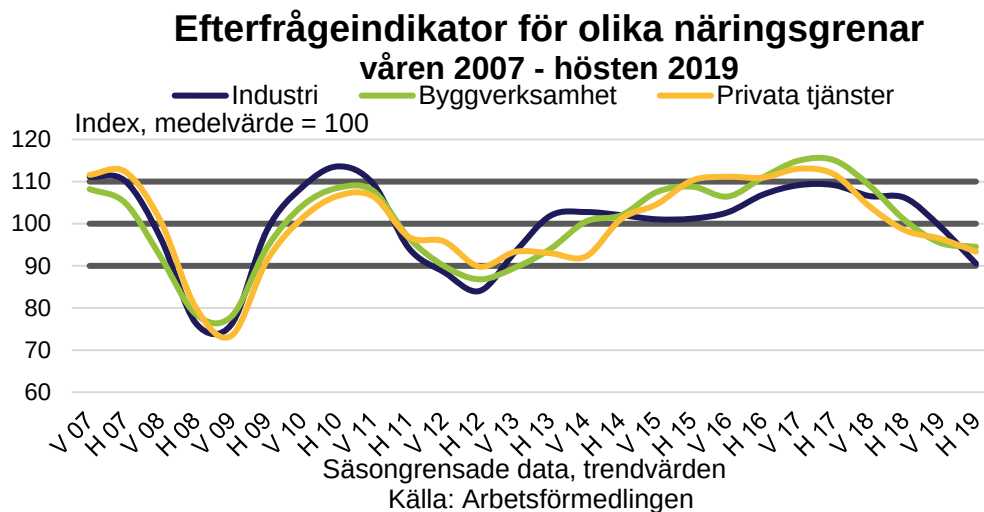
I Konjunkturinstitutets barometer är hushållen pessimistiska, framför allt när det gäller svensk ekonomi liksom synen på hur arbetslösheten kommer att utvecklas. Inköpsplanerna är återhållsamma och sparandet fortsatt högt. Samtidigt bidrar den generella befolkningsökningen positivt till de branscher som är beroende av den privata konsumtionen, exempelvis handeln. Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen att det framför allt är privata tjänster som kommer att bidra till en positiv sysselsättningstillväxt under prognosperioden.

Jord- och skogsbruk

Inom Jord- och skogsbruk finns knappt 40 000 anställda⁶ och antalet har minskat successivt de senaste åren. De torra somrarna de senaste åren slog hårt mot jordbruket och kommer att få efterverkningar under hela prognosperioden. Även skogsbruket har drabbats av de torra somrarna där utsatta områden drabbats hårt av granbarkborreangrepp och andra skadeangrepp, ett problem som bedöms öka framöver. Det tillsammans med sämre exportmöjligheter till Storbritannien pressar ned priserna och stämmningsläget blir mer dämpat inom näringen. Sammantaget

⁶ Därutöver finns ett stort antal egenföretagare.

bedömer vi att antalet anställda inom jord- och skogsbruket fortsätter att minska under de kommande två åren.

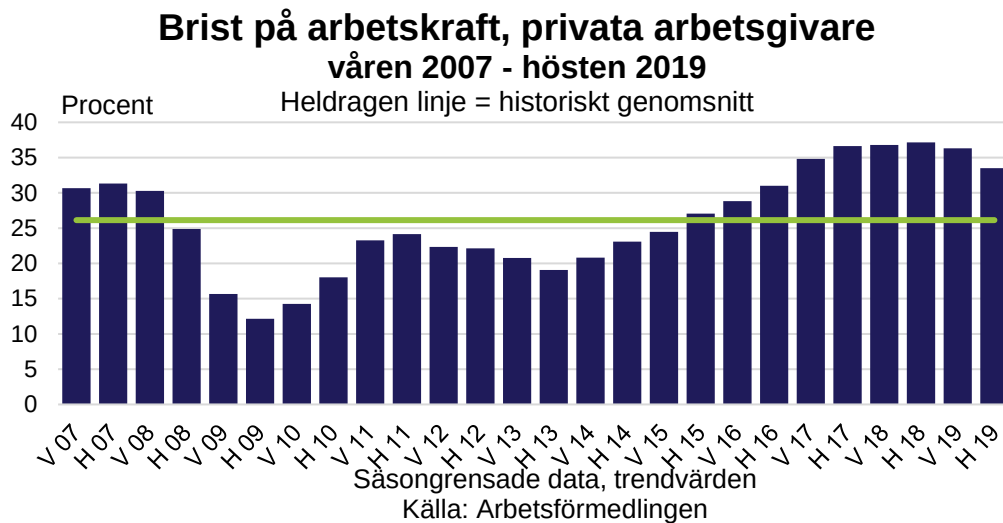
Offentlig tjänstesektor

Den offentliga tjänstesektorn har sammanlagt drygt 1,7 miljoner anställda, motsvarande en tredjedel av alla anställda i Sverige. Antalet anställda har ökat under flera år men under de tre första kvartalen 2019 har utvecklingen varit svag. Den generella befolkningsökningen i kombination med den demografiska sammansättningen, med fler äldre och yngre i befolkningen, leder till fortsatt ökade behov av offentliga tjänster inom exempelvis vård, skola och omsorg.

Utvecklingen av skatteintäkterna bromsar dock in och de offentliga arbetsgivarna bedöms få svårt att upprätthålla samma personaltäthet som tidigare. Nya arbetssätt krävs för att bibehålla kvaliteten i välfärdstjänsterna. Samtidigt är bristen på arbetskraft inom området utbredd och i kombination med svagare utveckling av skatteintäkterna hämmas jobbtillväxten inom framför allt vård, skola och omsorg. Arbetsförmedlingens bedömning är att antalet sysselsatta inom offentlig tjänstesektor ökar svagt under prognosperioden.

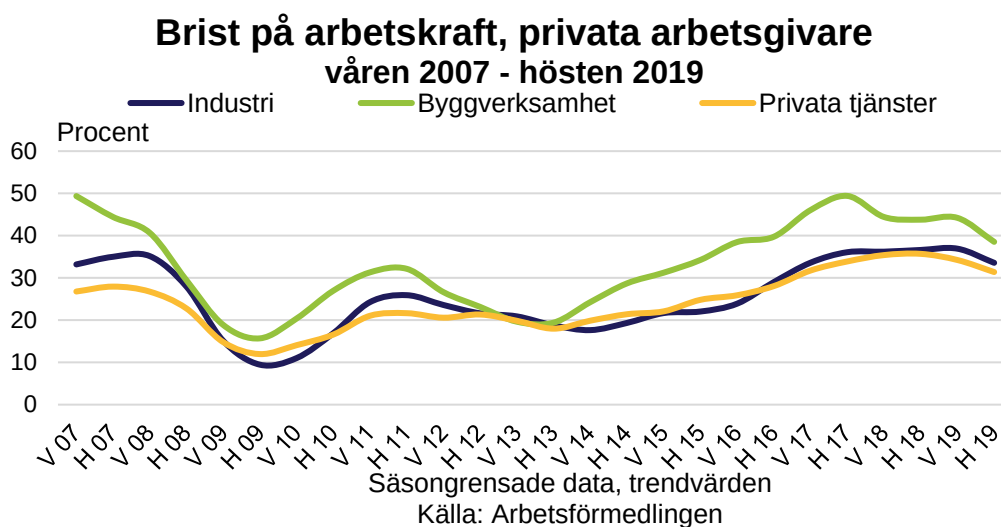
Bristen på utbildad arbetskraft kvarstår även på längre sikt

I takt med de senaste årens goda konjunkturutveckling och starka efterfrågan på arbetskraft har även bristen på utbildade med efterfrågade kompetenser på arbetsmarknaden ökat. Arbetsförmedlingens intervjuundersökning hösten 2019 visar att rekryteringsproblemen inom näringslivet har minskat men fortsätter att ligga på en nivå över det historiska genomsnittet. Andelen privata arbetsgivare som upplevt brist på arbetskraft i samband med rekryteringar uppgick i höstens undersökning till 34 procent.

Bland de privata arbetsgivarna är det dock fortsatt stora skillnader i rekryteringsläget mellan olika branscher. Särskilt tydliga är de förändringar som har skett inom byggverksamheten där andelen arbetsgivare som rapporterar om brist på arbetskraft steg kraftigt mellan 2013 och hösten 2017, då den uppgick till närmare 50 procent. Sedan dess har andelen som uppger brist dämpats i linje med en minskad efterfrågan till följd av avmattningen på bostadsmarknaden. Hösten 2019 uppger strax under 40 procent av arbetsgivarna att de upplevt brist.

Bristen på utbildad arbetskraft inom byggverksamheten får fortsatt en rad konsekvenser. Arbetsförmedlingens undersökning hösten 2019 visar att närmare hälften av de arbetsgivare som upplevt brist på arbetskraft inte lyckades rekrytera överhuvudtaget. Bristsituationen leder framför allt till att befintlig personal får arbeta mer (55 procent), samtidigt som en fortsatt stor andel företag tvingas tacka nej till order (44 procent).

Inom den privata tjänstesektorn steg andelen arbetsgivare som rapporterar om brist på arbetskraft fram till hösten 2018 för att sedan dämpas. I höstens undersökning

uppgav 31 procent av arbetsgivarna sammantaget inom området privata tjänster att de upplevt brist på arbetskraft de senaste sex månaderna. Bristen har dämpats inom de flesta delbranscher men rekryteringsproblemen är fortfarande utbredda. Högst andel med brist återfinns inom information och kommunikation där nästan hälften (46 procent) av arbetsgivarna upplevt brist på utbildad arbetskraft. Liksom i tidigare mätningar är bristen lägre inom handeln, en bransch som fortsätter att präglas av strukturförändringar till följd av digitaliseringen och e-handeln.

Även inom industrin har bristen på arbetskraft dämpats efter att ha stigit kontinuerligt under flera år och ligger nu på en nivå strax över det historiska genomsnittet. Bristen på utbildad arbetskraft pareras främst genom att befintlig personal får arbeta mer (63 procent), men en ökande andel arbetsgivare tackar även nej till order (26 procent) liksom skjuter planerad expansion på framtiden i högre utsträckning än tidigare (18 procent).

Bland de offentliga verksamheterna är bristen på arbetskraft sedan tidigare mycket utbredd och bristen på personal utgör redan idag ett hinder för jobbtillväxten inom ett antal yrken. I vårens undersökning⁷ uppgav 60 procent av de offentliga arbetsgivarna att de har upplevt brist vid rekrytering av personal, en andel som fortsatt att minska från de tidigare rekordnivåerna under 2017. Nedgången kan delvis förklaras av att en högre andel av de offentliga arbetsgivarna justerat sina rekryteringsprofiler så att man nu i högre grad än tidigare rekryterar stödjande och kompletterande kompetenser såsom vårdbiträden och serviceassistenter inom vård och omsorg, liksom lärarassistenter och andra stödfunktioner inom skolan. Liksom tidigare är bristen på kompetens störst inom flertalet pedagogiska yrken samt inom flera vårdyrken.

Även om Arbetsförmedlingen inte har genomfört några intervjuer med de offentliga arbetsgivarna i höstens undersökning tyder signalerna på att bristen är fortsatt hög och väntas kvarstå även under prognosåren. En bidragande orsak är ett för lågt tillskott av nya utbildade till yrken inom kärnverksamheterna samtidigt som behoven att rekrytera till dessa verksamheter är stort på grund av den demografiska utvecklingen med fler äldre och yngre i befolkningen. Läs mer i avsnittet *Utmaningarna på arbetsmarknaden*.

Regionala skillnader

Sysselsättningen och arbetslöshetens utveckling varierar mellan de olika länen under prognosperioden.⁸ Under flera år har en stor andel av de nya jobben växt fram i storstadslänen. Variationer mellan länens arbetsmarknad beror bland annat på tillgången på arbetskraft, branschbredd och graden av specialisering. Under prognosperioden återfinns den starkaste sysselsättningsutvecklingen i Stockholms, Uppsala och Skåne län. Under 2020 bedöms arbetslösheten som andel av den

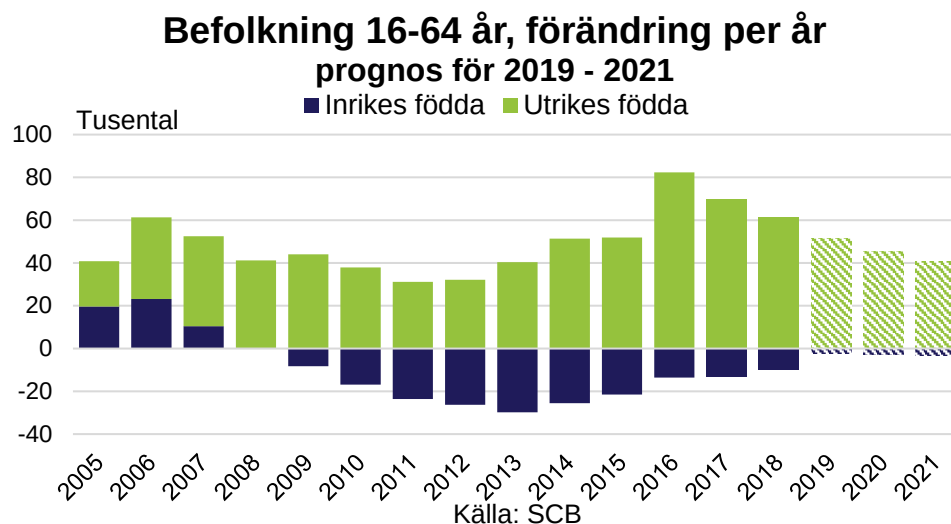
⁷ Med anledning av personalneddragningar inom Arbetsförmedlingen genomfördes enbart intervjuer med privata arbetsgivare under hösten 2019, se även *Bilaga 3. Arbetsförmedlingens prognoser*.

⁸ Läs mer i *Bilaga 2. Regionala skillnader*.

registerbaserade arbetskraften att vara högst i Södermanlands, Gävleborgs och Blekinge län.

Arbetskraften fortsätter att växa i god takt

Under de senaste åren har den inrikes födda befolkningen i yrkesaktiv ålder, 16-64 år, minskat kontinuerligt. Den befolkningstillväxt som ändå har skett i yrkesaktiva åldrar har alltså helt bestått av utrikes födda. Utvecklingen är ett resultat av demografiska faktorer där inflödet av yngre inrikes födda till arbetskraften har varit mindre än utflödet av äldre, samtidigt som den utrikes födda befolkningen i yrkesaktiva åldrar har ökat. Enligt SCB:s senaste befolkningsprognos kommer den inrikes födda delen av befolkningen att fortsätta minska fram till år 2022.⁹ Detta innebär att utvecklingen på svensk arbetsmarknad under prognosperioden till stor del beror på hur väl utrikes födda etablerar sig på arbetsmarknaden.

Under de senaste tio åren har arbetskraften i Sverige ökat med över 500 000 personer, motsvarande en ökningstakt på knappt 1 procent årligen. Sverige har det högsta arbetskraftsdeltagandet av samtliga EU-länder enligt Eurostat.¹⁰ Detta främst genom ett högt arbetskraftsdeltagande bland kvinnor, där Sverige skiljer sig markant från andra länder. Det är det höga arbetskraftsdeltagandet bland inrikes födda kvinnor som är en betydande anledning till att Sverige har högst arbetskraftsdeltagande i hela EU. Arbetskraftsdeltagandet i befolkningen (25-64 år) 2018 var 89,1 procent, en ökning med 0,3 procentenheter från 2017. Detta kan jämföras med EU-snittet på 80,0 procent. Arbetskraftsdeltagandet har dessutom fortsatt att öka både bland inrikes och utrikes födda.

Det är dock fortfarande förhållandevis stora skillnader i arbetskraftsdeltagande mellan olika grupper, exempelvis mellan yngre och äldre samt mellan utrikes och inrikes födda. Dessutom finns ett visst gap mellan kvinnor och män, där

⁹ Se "Sveriges framtida befolkning 2019-2070", Statistiska centralbyrån (SCB) 2019, för mer detaljer.

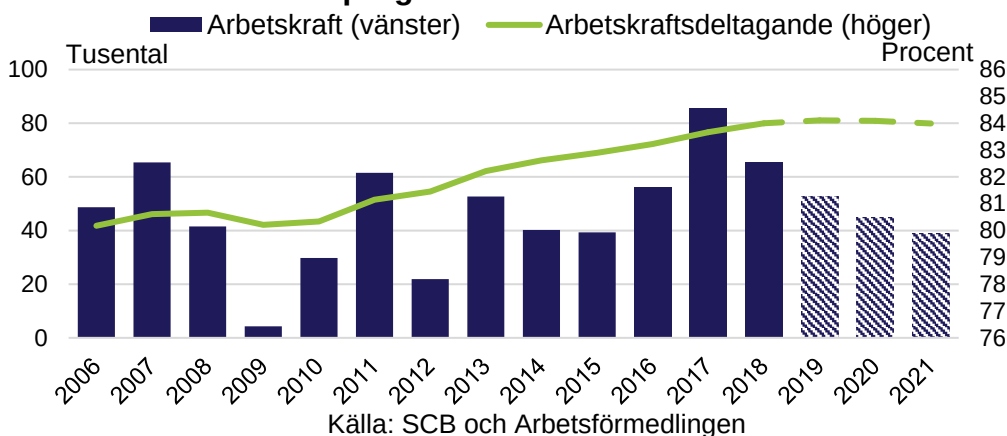
¹⁰ Eurostat sammanställer och redovisar officiell statistik för Europeiska unionen och dess medlemsländer.

arbetskraftsdeltagandet bland utrikes födda kvinnor är märkbart lågt både jämfört med utrikes födda män men också med inrikes födda kvinnor.

Av befolkningen i yrkesverksam ålder 16-64 år är det knappt en miljon, motsvarande 16 procent, som står utanför arbetskraften. De vanligaste orsakerna till att stå utanför arbetskraften är studier (30 procent) och sjukdom (26 procent). Det finns dock vissa skillnader mellan kvinnor och män, exempelvis är det en något större andel av kvinnorna som är utanför arbetskraften på grund av sjukdom - 28 procent av kvinnorna jämfört med 23 procent av männen. Skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda är mer påtagliga, där utrikes födda kvinnor skiljer sig från andra grupper genom att 15 procent av de som är utanför arbetskraften är hemarbetande. Andra orsaker till att stå utanför arbetskraften är pension, värnplikt eller ledighet.

Arbetsförmedlingen bedömer att arbetskraften ökar med 53 000 personer i år, följt av 45 000 personer respektive 39 000 personer under 2020 och 2021. Ökningen av arbetskraften drivs dels av en växande utrikes född befolkning i åldrarna 16-64 år, dels av ett ökat arbetskraftsdeltagande bland både utrikes och inrikes födda. Det tydligt ökade tillskottet av utrikes födda i arbetskraften är en effekt av de senare årens migration. Mot slutet av prognosperioden bedömer vi därmed att det totala arbetskraftsdeltagandet ökar till på 84,2 procent, där arbetskraftsdeltagandet bland utrikes födda bedöms bli 79,5 procent och bland inrikes födda 85,9 procent. Utrikes födda svarar därmed för hela tillskottet till arbetskraften både år 2020 och 2021.

Arbetskraften 16-64 år, förändring per år och arbetskraftsdeltagande prognos för 2019 - 2021

Arbetslösheten stiger under prognosåren

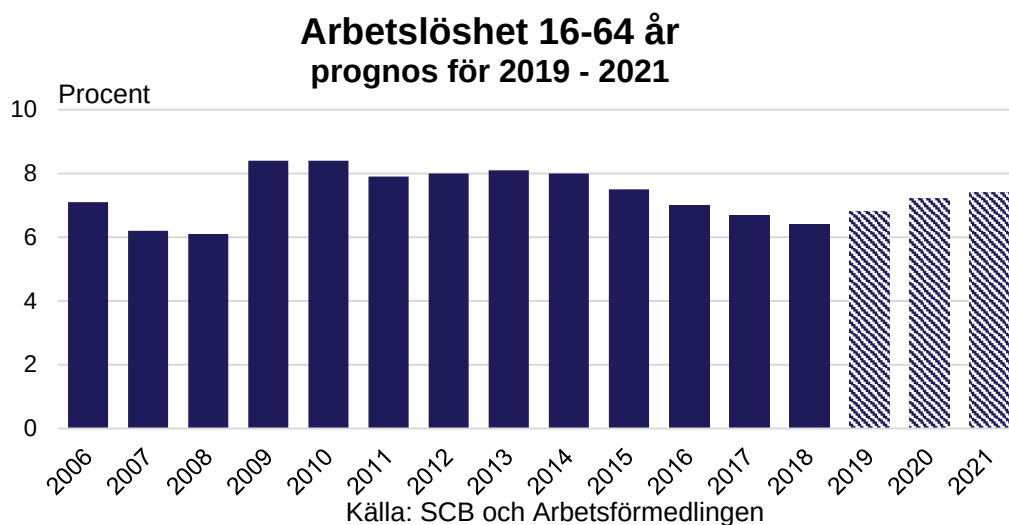
Arbetslösheten har sjunkit under flera år men vände åter upp under 2019.¹¹ Under 2018 var arbetslösheten i genomsnitt 6,4 procent. Under 2019 bedöms den öka till 6,8 procent, 7,2 procent under 2020 för att sedan öka i något lugnare takt under 2021 till 7,4 procent. Större delen av ökningen består av utrikes födda och hänger samman

¹¹ Avser arbetslöshet enligt AKU (16-64 år), SCB

med att fortsatt många nya träder in på arbetsmarknaden liksom sammansättningen av arbetskraften, där flera grupper initialt står längre från arbetsmarknaden.

Under 2018 minskade antalet arbetslösa med 13 000 personer till 334 000 räknat som helårsgenomsnitt. Under 2019 beräknas istället antalet arbetslösa att öka med 26 000 till 359 000. Under 2020 förväntas antalet stiga med ytterligare 26 000 personer och 13 000 personer under 2021 till totalt 398 000 arbetslösa.

För åldersgruppen 15-74 år, som utgör det internationellt jämförbara arbetslöshetsmättet, var arbetslösheten 6,3 procent under 2018.¹² År 2019 bedöms arbetslösheten i detta åldersspann till 6,7 procent, under 2020 till 7,1 procent och under 2021 till 7,3 procent.

Arbetslösheten stiger främst bland utrikes födda

Arbetslösheten skiljer sig mellan olika grupper, särskilt mellan inrikes och utrikes födda. Arbetslösheten bland utrikes födda 2018 var 14,9 procent. Under 2019 till 2021 bedöms den öka till 16,6 procent. Bland inrikes födda var arbetslösheten 3,9 procent 2018 och bedöms öka mer blygsamt till 4,5 procent 2021. Skillnaden i arbetslöshet mellan inrikes och utrikes födda ökar således. Utvecklingen hänger samman med dämpningen på arbetsmarknaden där framförallt personer med kort utbildning hamnar i arbetslöshet. Många personer med kort utbildning är utrikes födda.

¹² Avser arbetslöshet enligt AKU (15-74 år), SCB

Inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen

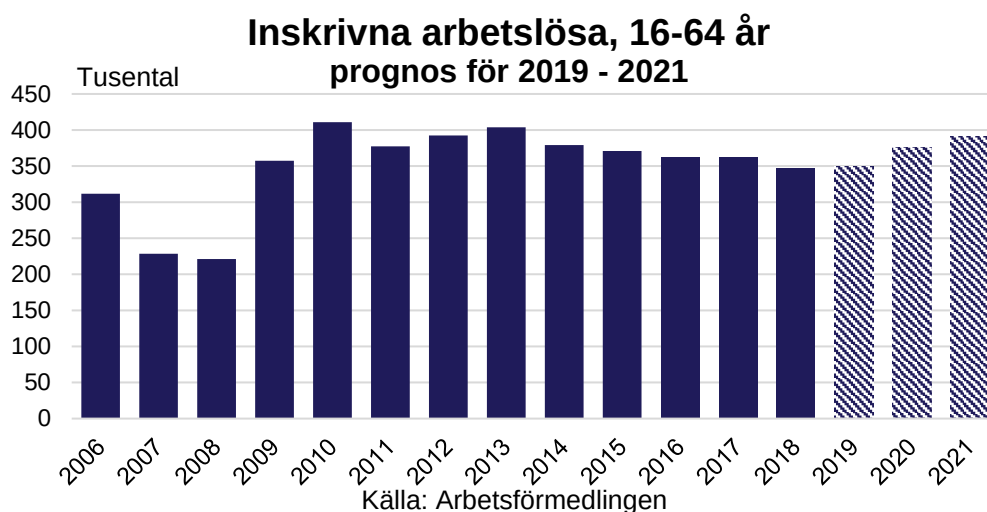
Antalet inskrivna arbetslösa kommer att uppvisa små förändringar mellan åren 2018 och 2019 och bedöms uppgå till i genomsnitt 349 000 personer per månad under året. Den tidigare minskningen av antalet inskrivna arbetslösa har vänts till en allt tydligare ökning under hösten 2019. Under perioden till 2021 beräknas antalet inskrivna arbetslösa öka med 42 000 personer, till i genomsnitt 391 000 personer. Ökningen berör arbetslösa med olika bakgrunder men slår hårdast mot personer med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden.

Antalet inskrivna arbetslösa ökar till 2021

Antalet inskrivna arbetslösa - som utgörs av öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd – började öka under sommaren 2019. Vi bedömer att antalet inskrivna arbetslösa fortsätter att öka under hela prognosperioden till och med 2021.

För helåret 2019 beräknas antalet inskrivna arbetslösa till i genomsnitt 349 000 personer per månad, en ökning med 2 000 personer jämfört med 2018. Under 2020 väntas en ökning med 27 000 personer till en nivå på i genomsnitt 376 000. Nivån stiger ytterligare till i genomsnitt 391 000 personer 2021. Sannolikt överskattas antalet inskrivna arbetslösa något genom att avregistreringen av sökande fördröjs på grund av de förändringar som nu sker inom Arbetsförmedlingen.

Av de inskrivna arbetslösa 2020 beräknas cirka 219 000 vara utrikes födda och cirka 157 000 vara inrikes födda. Det betyder att nästan 60 procent bedöms vara utrikes födda 2020. Ytterligare ökning sker för de båda grupperna 2021. Att antalet inskrivna arbetslösa ökar under prognosperioden förklaras av en svagare konjunktur, lägre nivå på antalet subventionerade anställningar och av en ökad takt rörande strukturförändringarna på arbetsmarknaden.

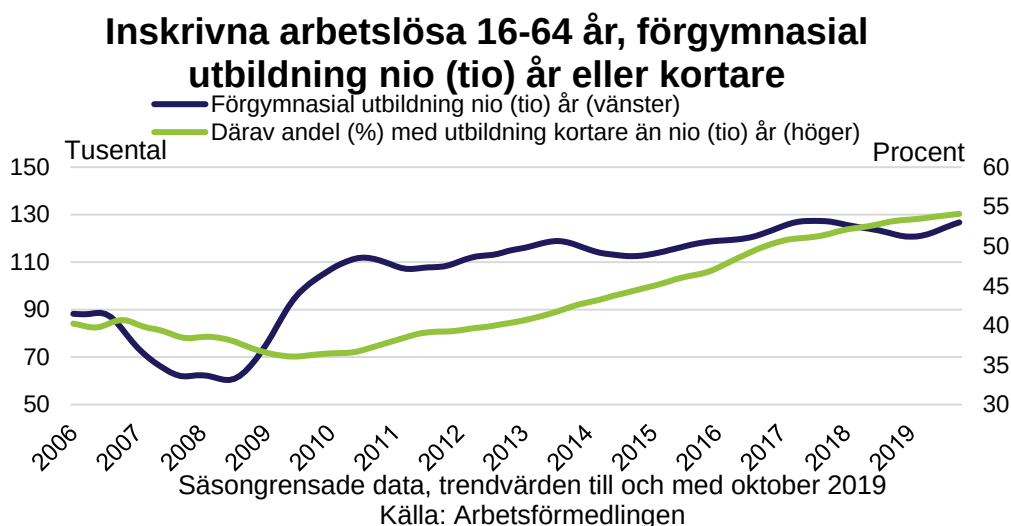

Fler inskrivna arbetslösa med kort utbildning

Antalet inskrivna arbetslösa som saknar en gymnasieutbildning ökar återigen efter en minskning under 2018 och fram till mitten av 2019. Den främsta bakomliggande orsaken till omsvängningen så här långt är neddragningen av antalet extratjänster. I oktober 2019 saknade i genomsnitt 127 000 inskrivna arbetslösa en gymnasieutbildning, det kan jämföras med 122 000 året innan. Antalet arbetslösa med kort utbildning fortsätter att utgöra en stor andel, eller 36 procent av samtliga inskrivna arbetslösa.

Den ökning som hittills skett bland korttidsutbildade faller helt på arbetslösa som inte har en utbildningsnivå som motsvarar grundskola. Den gruppen ökade till 67 000 i oktober 2019. Samtidigt uppgick antalet arbetslösa som har en utbildning som motsvarar grundskola till 57 000 personer. I den förstnämnda gruppen är kvinnorna flera, 52 mot 48 procent för män. Bland arbetslösa med en utbildning som motsvarar grundskola är könsfördelningen den motsatta. Vi bedömde att andelen kvinnor i den förstnämnda gruppen skulle öka i föregående prognos och den utvecklingen har också skett.

Vi bedömer att antalet kvinnor som saknar en utbildning som motsvarar grundskola fortsätter att öka. Utvecklingen är oroande inte minst mot bakgrund av att kvinnor med svag utbildningsbakgrund har en synnerligen svag position på arbetsmarknaden. Gruppen har en mycket låg sysselsättningsgrad och de drabbas i hög grad av arbetslöshet när de träder in på arbetsmarknaden. Deras utsatta situation visar sig också genom att närmare hälften inte deltar i arbetskraften utan hamnar i utanförskap. Detta medför att de arbetslöshetsnivåer som presenteras i olika sammanhang inte ger en fulltäckande bild över deras utsatta situation.

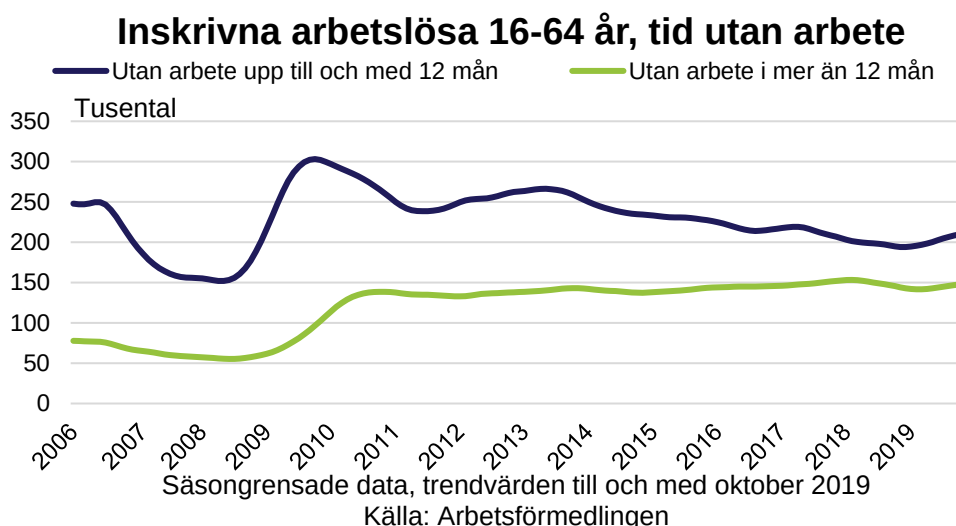
Vi bedömer att antalet inskrivna arbetslösa som saknar en gymnasieutbildning fortsätter att öka under loppet av prognosperioden. Redan omkring årsskiftet 2019/2020 kan antalet inskrivna arbetslösa som saknar gymnasieutbildning passera 130 000 personer. Därmed når nivån den högsta någonsin redan under prognosperiodens inledningsskede. Mer än 70 000 av dessa kommer då att sakna en

utbildningsnivå som motsvarar grundskola. Ökningen av antalet inskrivna arbetslösa som saknar en gymnasieutbildning fortsätter under åren 2020 och 2021 och nivån passerar 140 000 under första delen av prognosperioden.

Långtidsarbetslösheten stiger i ökad takt

Under hösten har fler drabbats av längre tider utan arbete. Det är främst inskrivna arbetslösa med de längsta tiderna som ökat till en början, det vill säga inskrivna arbetslösa som varit utan arbete längre än två år. Det är enbart inskrivna arbetslösa kvinnor som drabbats av de långa tiderna.¹³ Den pågående utvecklingen förklaras av att efterfrågan på arbetskraft dämpats men även på grund av sämre förutsättningar att inom arbetsmarknadspolitiken hålla tillbaka de ökade tiderna utan arbete.

I oktober 2019 fanns det 148 000 inskrivna arbetslösa utan arbete i mer än tolv månader vid Arbetsförmedlingen. Det är 2 000 fler än i fjol. Samtidigt har inskrivna arbetslösa som varit utan arbete mer än två år ökat med 4 000 personer. Uppgifterna visar att de med den allra svagaste positionen på arbetsmarknaden drabbats hårt av den senaste utvecklingen.

För ett år sedan, oktober 2018, skedde ett historiskt trendbrott genom att det är fler kvinnor än män bland de inskrivna arbetslösa som varit utan arbete längre än tolv månader.¹⁴ Den utvecklingen har förstärkts det senaste året. Den svagaste utvecklingen har skett bland utrikes födda kvinnor som saknar en utbildning som motsvarar grundskola.

En viktig faktor som stärker utvecklingen är att färre som drabbats av långa tider utan arbete övergår till subventionerade anställningar. Personer som står långt från arbetsmarknaden är emellertid fortsatt högt prioriterade inom myndighetens verksamhet men de tillgängliga resurserna är begränsade, både till insatser och till

¹³ Längre än två år.

¹⁴ Data har studerats sedan januari 2006 och sedan dess har männen alltid utgjort en majoritet av antalet inskrivna som varit utan arbete mer än tolv månader.

personal. Antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete längre än tolv månader väntas passera 150 000 redan före årsskiftet och ökningen kommer därefter att fortsätta åren 2020 och 2021. Nivåerna förutses stiga till de klart högst uppmätta efter millenniumskiftet.

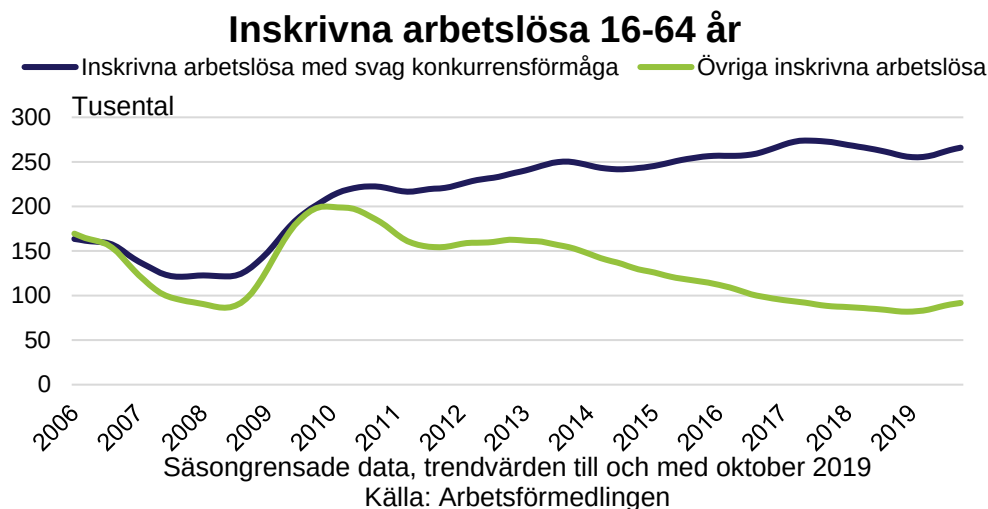
Stigande antal arbetslösa med svag konkurrensförmåga

Antalet inskrivna arbetslösa som har en svag position på arbetsmarknaden har ökat sedan sommaren 2019. Personer som har det relativt svårare i konkurrensen om jobben har fått än svårare att komma i sysselsättning. I slutet av oktober 2019 uppgick antalet inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga till 266 000 personer. Det motsvarar tre av fyra arbetslösa och det är 8 000 personer fler än i oktober 2018. Det handlar om personer som saknar gymnasieutbildning, personer födda utanför Europa, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och personer 55 år eller äldre.

Sammantaget har det visat sig att jobbchansen¹⁵ för personer som tillhör en eller flera av nämnda grupper i genomsnitt är lägre än för andra arbetslösa. Det innebär att arbetslösa med denna bakgrund i genomsnitt löper en högre risk än andra att hamna i långvariga perioder utan arbete (även om det finns betydande variationer mellan individer). Det visar sig bland annat genom att närmare nio av tio inskrivna arbetslösa som varit utan arbete mer än tolv månader finns inom grupper med sämre konkurrensförmåga på arbetsmarknaden. Andelen är än högre bland arbetslösa som varit utan arbete längre än två år.

Den ökning som sker av antalet arbetslösa som har en svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden påverkas av att det är fler som är födda utanför Europa, personer som saknar gymnasieutbildning samt arbetslösa i åldrarna 55–64 år. Den ökning som skett bland inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga faller till största delen på kvinnor, vilket står i samklang med andra resultat vi redovisat ovan, till exempel det ökade antalet långtidsarbetslösa kvinnor. Detta innebär att trenden mot en successivt stigande andel kvinnor bland arbetslösa med svag konkurrensförmåga fortsätter. Fortfarande är dock männen fler, 51 mot 49 procent kvinnor. Under prognosperioden bedöms antalet inskrivna arbetslösa i grupper med svag position på arbetsmarknaden att fortsätta öka. Vi bedömer att antalet passerar 285 000 personer under prognosperioden. Detta skulle medföra - enligt det beskrivna sambandet ovan - en tydligt ökad långtidsarbetslöshet.

¹⁵ För en beskrivning av jobbchansen, se Arbetsmarknadsrapport 2019 (Arbetsförmedlingen, 2019).

Fördjupning: Fler deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin

Jobb- och utvecklingsgarantin¹⁶ är Arbetsförmedlingens största programinsats. Under 2019 har antalet deltagare ökat i stor utsträckning. I oktober ökade antalet deltagare med 14 600 personer till närmare 107 000 deltagare jämfört med samma månad föregående år.

Antalet deltagare uppnår en ny högsta nivå under prognosperioden

Antalet personer i jobb- och utvecklingsgarantin har ökat i hög omfattning under 2019. Det hänger bland annat samman med att färre har subventionerade anställningar. Arbetsförmedlingen införde beslutsstopp för extratjänster och moderna beredskapsjobb¹⁷ i januari 2019 som en följd av myndighetens minskade anslag. Sedan dess har antalet personer i jobb- och utvecklingsgarantin ökat i hög omfattning samtidigt som aktivitetsnivån bland deltagarna sjunkit.

Bland deltagare i program med aktivitetsstöd (exklusive etableringsprogrammet) har andelen i jobb- och utvecklingsgarantin ökat från 75 procent 2018 till närmare 90 procent under 2019. Under prognosperioden som sträcker sig fram till 2021 väntas antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin uppnå den högsta nivån någonsin.

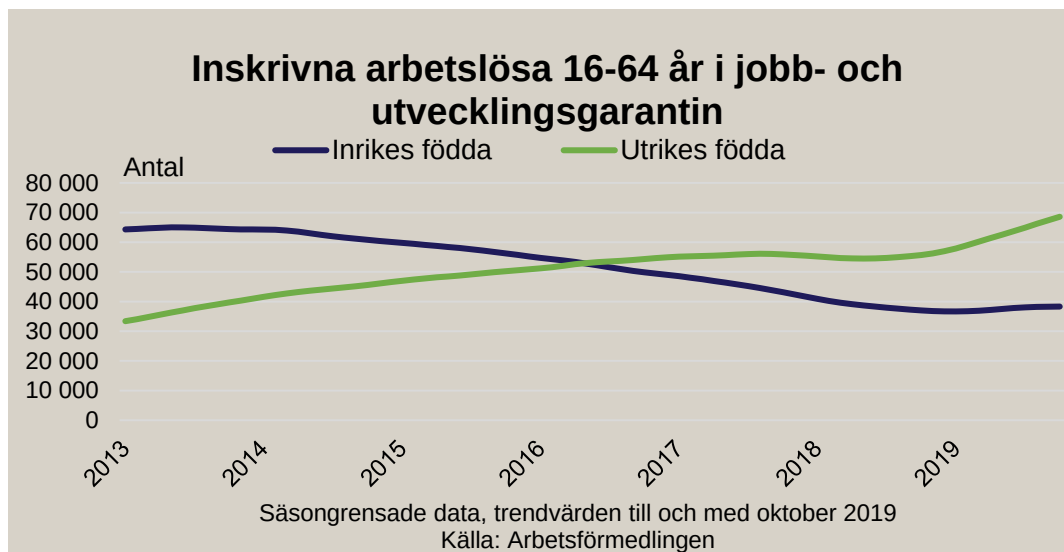
Utrikes födda står för den största ökningen

Antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin har främst ökat bland utrikes födda de senaste åren. Mellan 2013 och 2019 har andelen utrikes födda ökat från 34 till 64 procent av samtliga deltagare i programinsatsen. Parallellt har utvecklingen för andelen inrikes födda varit den motsatta. I oktober ökade antalet utrikes födda deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin med drygt 13 000 personer eller 24 procent jämfört med samma månad föregående år. I oktober var närmare 70 000 av deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin utrikes födda, varav drygt hälften kommer från etableringen¹⁸.

¹⁶ Jobb- och utvecklingsgarantin syftar till att hjälpa personer som varit arbetslösa längre perioder tillbaka in på arbetsmarknaden.

¹⁷ Extratjänster och moderna beredskapsjobb är typer av subventionerade anställningar.

¹⁸ Etableringsuppdraget och etableringsprogrammet.

Utrikes födda utgör en stor andel av inflödet till jobb- och utvecklingsgarantin. Dessutom ökar inflödet till insatsen i betydligt högre grad för kvinnor än män och en allt större andel av de nya deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin saknar en gymnasial utbildning. Under oktober 2019 var en av tre nyinskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin utrikes födda kvinnor, varav mer än hälften saknade en gymnasieutbildning. Framöver bedöms utvecklingen fortsätta där en stor andel av de nya deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin är utrikes födda. Framför allt utrikes födda kvinnor med kort utbildning, vilket beror på att de har en särskilt svår arbetsmarknadssituation.

Lägre aktivitetsnivå

Parallellt med ett att antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin ökat i hög omfattning har aktivitetsnivån bland deltagarna sjunkit. Trenden är tydlig och andelen deltagare utan aktivitet har ökat från 15 procent till närmare 25 procent i oktober jämfört med motsvarande månad 2018. Syftet med jobb- och utvecklingsgarantin är att hjälpa personer som varit arbetslösa längre perioder tillbaka in på arbetsmarknaden. För många av deltagarna finns det ett stort och varierat behov av olika typer av stöd och insatser. För den avsikten fyller extratjänster och introduktionsjobb en viktig funktion, men också möjligheten till individuella möten mellan arbetsökande och arbetsförmedlare¹⁹. Att aktivitetsnivån bland deltagarna minskat kan delvis förklaras av Arbetsförmedlingens ansträngda situation med färre medarbetare och minskade anslag för arbetsmarknadspolitiska insatser som påverkar möjligheten att bevilja insatser till arbetssökande.²⁰

¹⁹ Läs mer i Arbetsförmedlingen och IFAU:s rapport *Effekter av förstärkta förmedlingsinsatser*, 2019.

²⁰ Beslutsstoppet för extratjänster och introduktionsjobb hävdades från den 1 november 2019. Anledningen är att antalet deltagare inom extratjänster minskat från 20 000 till 6 000 deltagare under perioden för beslutsstoppet. Efter att ha minskat sedan beslutsstoppet ligger de nya nivåerna för de två programmen nu inom ramarna för den rådande budgeten. Det samma gäller för den preliminära budgeten för 2020.

Utmaningarna på arbetsmarknaden

Utmaningarna på arbetsmarknaden blir fler. Bristen på utbildad arbetskraft kvarstår på en hög nivå inom många yrken. Matchningen på arbetsmarknaden förblir en stor utmaning på både kort och lång sikt. Efterfrågan på arbetskraft blir lägre vilket medför allt fler arbetslösa kommande år. Arbetslösa med svag position på arbetsmarknaden drabbas hårdast vilket bland annat gäller den nu växande gruppen som saknar en gymnasieutbildning. Kvinnornas arbetsmarknadssituation har försämrats och det är särskilt viktigt att uppmärksamma kvinnor med svag utbildningsbakgrund. Den största utmaningen blir långtidsarbetslöshetens ökning kommande år.

Fyra viktiga utmaningar på arbetsmarknaden

Arbetsförmedlingen ser fyra utmaningar på arbetsmarknaden under prognosperioden:

- Långtidsarbetslösheten stiger
 - Allt fler står långt ifrån arbetsmarknaden
 - Utrikes födda kvinnor riskerar att hamna i långvarigt utanförskap
- Kompetensförsörjningen
 - Fler arbetslösa saknar gymnasieutbildning
 - Yrkes-, arbetsmarknads- och rekryteringsutbildning
 - Struktumvandlingen ökar kraven på arbetskraftens kompetens
- Utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden
 - Sysselsättningsutvecklingen är beroende av utrikes födda
- Arbetsförmedlingens neddragning och reformering

Långtidsarbetslösheten är den största utmaningen

Långtidsarbetslösheten kommer att stiga och är den största utmaningen under perioden. Utvecklingen förklaras av svagare efterfrågan på arbetskraft, ökad struktumvandling, arbetslöshetens sammansättning och av färre subventionerade jobb. Antalet arbetslösa som drabbas av långa tider utan arbete bedöms under perioden nå den klart högsta nivån sedan 1990-talet. En ökning av långtidsarbetslösheten, det vill säga fler som står långt från arbetsmarknaden, reducerar potentialen av att snabbt öka sysselsättningen när konjunkturen vänder upp.

En under senare år förändrad sammansättning av arbetslösheten - med en hög andel arbetslösa som tillhör grupper med svag position på arbetsmarknaden - medförde en ökning av långtidsarbetslösheten redan i ett tidigt skede i konjunkturedgången. Det visade sig initialt genom att det var arbetslösa med de längsta tiderna utan arbete som ökade mest (över två år).

Det finns ytterligare en faktor som leder till fler långtidsarbetslösa. I takt med att konjunkturen försvagas och att efterfrågan på arbetskraft dämpas ökar trycket bland

arbetsgivare att vidta kostnadsbesparande strukturförändringar. Den teknologiska utvecklingen, exempelvis genom en fortsatt utveckling av digitalisering, AI och automatisering påskyndar utvecklingen och allt detta leder till att personer inte har de kompetenser som krävs på de nya jobben.

För att hålla tillbaka långtidsarbetslösheten krävs en kombination av olika insatser, inom och utom arbetsmarknadspolitiken. Den sammantagna volymen av insatser mot långtidsarbetslöshet behöver öka betydligt under prognosperioden för att det ska vara möjligt att hejda den utveckling som vi nu ser. Det handlar dels om att fler arbetslösa ska övergå till vuxenutbildning, dels om att betydligt fler ska gå till olika former av subventionerade anställningar. Det handlar också om att fler arbetslösa som saknar en gymnasial yrkesutbildning eller som saknar vissa efterfrågade kompetenser behöver övergå till vuxenutbildning. Som beskrivits ovan finns flera återhållande faktorer när det gäller övergången av korttidsutbildade till vuxenutbildning så det är osäkert om flödet till vuxenutbildning ökar kommande år.

Den låga nivån av subventionerade anställningar innebär att Arbetsförmedlingen inte ensam kommer att kunna hålla tillbaka en ökning av inskrivna arbetslösa med långa tider utan arbete. Det är särskilt olyckligt att volymen av antalet personer som har extratjänster har dragits ner jämfört med toppnivån under 2018. Den neddragningen har bidragit till att långtidsarbetslösheten ökat under 2019. En fortsatt ökning av antalet långtidsarbetslösa ställer inte enbart krav på arbetsmarknadspolitiken utan ställer även krav på flera andra politikområden. Arbetsmarknadspolitiken behöver stöd från bland annat utbildnings-, social-, bostads- och näringspolitiken. Arbetsförmedlingen behöver även samverka med andra aktörer.

Brist på utbildad arbetskraft trots svagare konjunktur

Bristen på arbetskraft har dämpats något men är alltjämt hög. Antalet inskrivna arbetslösa som har utbildningar riktade mot de största bristyrkesområdena²¹ ligger fortfarande på en låg nivå. Det innebär fortsatt begränsade förutsättningar för att uppnå goda matchningsresultat de kommande åren trots ett svagare konjunkturläge. Bristen på utbildad arbetskraft gäller även fortsättningsvis många yrken på både gymnasial och eftergymnasial nivå. Matchningsläget är betydligt svårare inom välfärdstjänsterna än inom andra områden på arbetsmarknaden.

Det är viktigt att kommuner och regioner vidtar en rad strategiska insatser för att öka tillgången på efterfrågad arbetskraft ur ett långsiktigt perspektiv. Utmaningen inom arbetskraftsförsörjningsområdet är särskilt stor på små och medelstora lokala arbetsmarknader som ligger utanför de tre storstadsregionerna. Dessa strategiska insatser avgör inte bara förutsättningarna för att lyckas med matchningen på arbetsmarknaden utan dessa påverkar även förutsättningarna för den långsiktiga ekonomiska tillväxten lokalt och regionalt.

Utvecklingen av utbudet på utbildade varierar i hög grad mellan utbildningsnivåer. Antalet gymnasieutbildade inom befolkningen i arbetsför ålder har minskat kraftigt

²¹ Pedagogiskt arbete, hälso- och sjukvård, socialt arbete, it och teknik, industri samt byggnadsarbete.

under 2010-talet. Det leder till växande svårigheter att tillsätta lediga jobb inom många av de yrken som finns på den utbildningsnivån. Samma rekryteringssituation gäller för yrken på eftergymnasial nivå. Under perioden 2010 till 2018 ökade antalet personer med eftergymnasial utbildning inom den arbetsföra befolkningen med cirka 850 000 personer.²² Trots detta stora tillskott av eftergymnasial arbetskraft är bristen på utbildade mycket stor inom många yrken på den utbildningsnivån.²³

Ett stort problem inom bristyrken är ett för lågt tillskott av nyutbildade från utbildningsväsendet, detta gäller såväl nationellt som i de allra flesta regionerna. Detta beror på två orsaker. Den ena är att utbildningar är underdimensionerade. Den andra är att vissa yrken inte är attraktiva bland ungdomar, vilket leder till för få sökande till de tillgängliga utbildningsplatserna. Detta gäller flera yrkesprogram inom gymnasieskolan men gäller även en del yrkesinriktade utbildningar på eftergymnasial nivå.

Arbetskraftssituationen påverkas negativt av att en fortsatt hög andel ungdomar som inte klarar sig igenom grundskola och gymnasieskola med fullt godkända betyg. I en del fall uppnås godkända betyg senare genom vuxenutbildning men det innebär att inträdet på arbetsmarknaden senareläggs. Den höga andelen ungdomar som inte klarar sin utbildning och den förlängda tiden inom utbildningssystemet minskar det totala tillgängliga utbudet av utbildad arbetskraft. Den beskrivna situationen riskerar bestå under många år framöver och den bidrar till underskottet på utbildade inom flera yrkesområden. Arbetskraftssituationen kommer att allvarligt försvåra möjligheterna att öka sysselsättningen på lång sikt såväl nationellt som regionalt och lokalt.

Regeringens satsning på 99 000 fler utbildningsplatser inom vuxenutbildning, folkhögskola samt universitet och högskola till 2022 är strategiskt viktig för att underlätta arbetskraftsförsörjningen. Dessa utbildningsplatser skapar bättre förutsättningar för att fler arbetslösa ska kunna vidareutbilda sig, vilket kan ge betydelsefulla tillskott av efterfrågad arbetskraft under de närmaste åren. Studiestartsstödet blir kvar och bedöms av regeringen omfatta 7 500 till 10 000 personer varje år. Avsatta medel för studiestartsstödet har dock tidigare inte nyttjats fullt ut och det är mycket osäkert vilken omfattning stödet får under kommande år.²⁴ Det finns en rad flaskhalsar som bromsar utbyggnaden av vuxenutbildningen.²⁵ Bland annat är regelverken både kring olika insatser och ekonomiska villkor komplexa. Även bristen på lärare är ett problem i många kommuner. Det finns samtidigt ett behov av att fler arbetslösa som är relativt nära arbetsmarknaden, men som saknar vissa kompetenser, övergår till korta påbyggnader inom arbetsmarknadsutbildning.

Resultatet 90 dagar efter avslutad arbetsmarknadsutbildning har dock försämrats under loppet av 2019 jämfört med samma perioder under 2018. En viktig förklaring

²² I åldrarna 15–74 år enligt arbetskraftsundersökningarna, AKU.

²³ Läs mer i Arbetsförmedlingens rapport, *Var finns jobben*.

²⁴ Enligt Regeringens höstproposition 2019, men i vårpropositionen 2019 minskades anslaget för året med 445 miljoner på grund av att platser inte utnyttjas.

²⁵ Läs mer i Arbetsförmedlingens rapport *Flaskhalsar vid övergång till reguljär utbildning*.

är den försvagade konjunkturen. Men det finns även fler faktorer som påverkat resultaten såsom de neddragningar av personal som sker inom Arbetsförmedlingen samt de grundläggande förutsättningarna hos dem som ska ta del av utbildning.

Det finns många fler aktörer än Arbetsförmedlingen som har ett ansvar för den framtida arbetskraftsförsörjningen. Arbetsgivarna är en viktig aktör som har ett stort ansvar. Bland annat måste fler arbetsgivare justera sina krav vid rekryteringar, genomföra internutbildningar eller i samarbete med andra aktörer verka för att säkerställa sin planerade bemanning. Arbetsgivarna måste också arbeta betydligt mera aktivt för att göra branscher och yrken mer attraktiva. Arbetsgivarnas marknadsföring av branscher och yrken till studenter inom utbildningsväsendet är för liten och ungdomar har knapphändiga kunskaper om yrken och arbetsliv.

Matchningsläget inom de offentliga kärnverksamheterna – skolan, sjukvården och omsorgen är allvarligt och den bilden gäller än mer på lång sikt. Här behövs ett kraftfullt grepp för att attrahera arbetskraft till jobben. Det handlar bland annat om att genomföra förbättrade arbetsvillkor på arbetsplatser för att behålla arbetskraft inom verksamheterna. Det besvärliga rekryteringsläget medför en bestående risk för att viktiga delar av den offentliga servicen blir sämre och att den i en del fall inte går att upprätthålla fullt ut, både kortsiktigt men i synnerhet långsiktigt.

Utrikes föddas övergång till arbete eller utbildning

Sysselsättningen har nått sin kulmen bland inrikes födda då andelen sysselsatta inom den arbetsföra befolkningen ligger på en hög nivå och arbetslösheten är den lägsta sedan början av 1990-talet. Även om sysselsättningsgraden reduceras under perioden och att arbetslösheten ökar något så kommer den outnyttjade arbetskraftsresursen att vara fortsatt begränsad. De arbetskraftsresurser som inte nyttjas fullt ut finns därmed i huvudsak bland utrikes födda.²⁶

De lediga arbetskraftsresurserna finns till mycket stor del bland utrikes födda med högst förgymnasial utbildning. Det ligger här en stor utmaning i att få ut fler utrikes födda med kort utbildning i arbete eller utbildning och minska den höga arbetslösheten. Hittills under 2000-talet har det arbetet inte varit framgångsrikt men den utmaningen ligger till stora delar utanför arbetsmarknadspolitiken. Det handlar i första hand om att åstadkomma en stor övergång till reguljär utbildning och genom att skapa betydligt fler jobb utan särskilda utbildningskrav.

Utrikes födda med gymnasieutbildning eller eftergymnasial utbildning har svarat för hela 90 procent av ökningen av sysselsättningen bland utrikes födda de senaste åren. Det betyder att utrikes födda som saknar gymnasieutbildning i mycket liten grad har gynnats av den på senare år rekordstora efterfrågan på arbetskraft. För den utbildningsgruppen kommer både arbetslösheten och långtidsarbetslösheten att stiga kraftigt under perioden.

²⁶ Läs mer i Arbetsförmedlingens rapport *Sveriges framtida sysselsättning – vad behövs för att undvika ökad försörjningsbörda*.

De tidigare redovisade sysselsättningstalen visar på att arbetslösa med kort utbildning i mycket liten grad har gynnats av den på senare år mycket höga efterfrågan på arbetskraft. Antalet arbetslösa med bristfällig utbildning ökar till den högsta nivån någonsin under nästa år och den negativa utvecklingen fortsätter 2021. De insatser som står till buds är inte tillräckliga för att undvika att arbetslösheten stiger för denna utbildningsgrupp. Det behövs både fler subventionerade jobb och en förenklad process när det gäller övergången till utbildning. Även om etableringsjobben införs i mitten av 2020 så kommer inte dessa att vara av tillräcklig omfattning för att förhindra en ökning av antalet arbetslösa som saknar en gymnasial utbildning under prognosperioden.

Den svagaste utvecklingen redovisas för utrikes födda kvinnor med kort utbildning. Arbetslösheten är tydligt uppåtgående och den negativa utvecklingen medför att fler kvinnor drabbas av långa tider utan arbete. Utvecklingen bedöms fortgå åren 2020 och 2021. Anledningen är att det finns begränsade möjligheter att förändra den försämrade bilden bland kvinnor. Framför allt har en insats med utformningen såsom extratjänster varit ett verkningsfullt verktyg för att möta långtidsarbetslösheten bland kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden.

Enligt nyligen publicerad studie av IFAU går etableringen på arbetsmarknaden betydligt sämre bland kvinnor än män, skillnaden är också mycket stor mellan kommuner.²⁷ I undersökningen konstateras att det är bara en liten del av skillnaden som förklaras av arbetsmarknadspolitiska insatser. Det är många steg i etableringsprocessen som behöver fungera väl innan en person kommer i sysselsättning, till exempel utbildning i svenska (SFI) och andra grundläggande utbildningar.

Korttidsutbildade utrikesföddas övergång till studier är en utmaning som lyfts fram av många bedömare, bland annat OECD.²⁸ Vuxenutbildning är parallellt med insatser inom arbetsmarknadspolitiken en central åtgärd för arbetslösa som saknar en gymnasieutbildning, inte minst för personer som kommit till Sverige. Det finns som ovan nämnts flera faktorer som behöver övervinnas för att få fler korttidsutbildade att påbörja studier. Tillsammans med kommunerna har Arbetsförmedlingen en stor utmaning i att öka övergången till reguljär utbildning bland de inskrivna arbetslösa.

Samtidigt kommer inte alla med kort utbildning att ha förutsättningar att studera. Behovet av lämpliga jobb för personer med kort utbildning blir därför fortsatt stort de kommande åren, bland annat är subventionerade anställningar en möjlig väg för att komma in på arbetsmarknaden. Parallellt med detta finns det även ett behov av att det skapas fler reguljära jobb med lägre utbildningskrav och att trösklarna för att komma in på arbetsmarknaden sänks. Etableringsjobben blir betydelsefulla även om dessa inte väntas innebära någon helhetslösning för alla arbetslösa som har kort

²⁷ Etablering efter etableringsinsatser, Liljeberg, Åslund, IFAU 2019:28.

²⁸ Läs mer i Arbetsförmedlingens rapport *Sveriges framtida sysselsättning – vad behövs för att undvika ökad försörjningsbörda*.

utbildning.²⁹ Volymen av etableringsjobb beräknas öka till 10 000 till 2022 enligt regeringen.

Fördjupning: Neddragning av extratjänster drabbar främst kvinnor

Extratjänster infördes i slutet av 2015 som ett verktyg för att få fler långtidsarbetslösa i arbete. Antalet extratjänster ökade under 2017 och 2018 för att som mest uppgå till drygt 19 000 i slutet av 2018. Ett beslutsstopp till följd av myndighetens minskade budget infördes i januari 2019, sedan dess har antalet minskat till cirka 6 000 personer. Extratjänsterna är den enda insatsen som används i ungefär lika delar för kvinnor och män. Insatsen har en hög prioritering mot arbetslösa som saknar en gymnasial utbildning och har därför varit ett verksamt instrument för att hålla tillbaka långtidsarbetslösheten bland arbetslösa med svag ställning på arbetsmarknaden.

Syftet med införandet av extratjänsterna

Extratjänster infördes i slutet av 2015 som ett verktyg för att få fler långtidsarbetslösa i arbete. Ett uttalat syfte med extratjänsterna var, bland andra arbetsmarknadspolitiska insatser, att ersätta jobb- och utvecklingsgarantins sista fas, den så kallade sysselsättningsfasen. Den 1 december 2016 blev det även möjligt för nyanlända att ta del av extratjänster. En extratjänst är en typ av anställningsstöd som innebär att lönekostnaden subventioneras med 100 procent under högst två år.³⁰ Extratjänsterna finns inom offentligt finansierade områden som inte bedriver affärsverksamhet såsom sjukvård, skola, äldreomsorg eller barn- och funktionshinderomsorg. Under 2018 fanns åtta av tio extratjänster inom kommunernas verksamhet. Regeringens mål vid introduktionen var att det skulle finnas 20 000 extratjänster år 2020.

Antal personer i extratjänst kulminerade 2018

Antalet personer i extratjänst ökade successivt under 2016 till 2018 för att som mest uppgå till drygt 19 000 personer i december 2018. Till följd av minskade anslag i budgeten införde Arbetsförmedlingen ett beslutsstopp för extratjänster och moderna beredskapsjobb i januari 2019. Under årets lopp har antalet personer i extratjänst därefter minskat tydligt och uppgick till cirka 6 000 personer i oktober 2019.³¹

²⁹ Ska införas från och med 1 juli 2020.

³⁰ Beslut om extratjänst fattas om som längst 12 månader i taget.

³¹ Beslutsstoppet för extratjänster (liksom introduktionsjobb) hävdades från den 1 november 2019. Anledningen är att antalet deltagare inom extratjänster har minskat från 20 000 till 6 000 deltagare under perioden för beslutsstoppet. De nya nivåerna på volymerna ligger nu inom ramarna för den rådande budgeten och även den preliminära budgeten för 2020.

De flesta som tar del av en extratjänst är utrikes födda, framför allt födda utanför Europa. Närmare 12 000 personer, motsvarande 75 procent, av dem som hade en extratjänst under 2018 var utomeuropeiskt födda. Av dessa var omkring 40 procent nyanlända. Andelen kvinnor och män som tar del av en extratjänst är sammantaget lika stor. Detta är en tydlig skillnad gentemot många andra typer av subventionerade anställningar, där män generellt är överrepresenterade.

Av de som hade en extratjänst under 2018 saknade en stor andel, 42 procent, en gymnasial utbildning.³² Här finns dock en tydlig skillnad mellan inrikes födda och bland personer som är födda utanför Sverige, då andelen utrikes födda stod för 84 procent av alla med extratjänst med denna utbildningsnivå.

Uppföljning 90 dagar efter avslutad extratjänst

Vid en uppföljning av deltagare 90 dagar efter avslutad extratjänst under perioden januari – juli 2019 jämfört med samma period 2018 ser vi att andelen som gått till jobb³³ har minskat från 35 procent till 32 procent. Samtidigt har andelen som gått till arbetslöshet³⁴ stigit från 48 till 53 procent. Uppföljningen visar störst skillnad för personer med kort utbildningsbakgrund. Detta är särskilt framträdande för utrikes födda kvinnor som saknar en gymnasial utbildning. Andelen som gått till jobb i denna grupp är lägre än för alla andra grupper och har minskat från 28 procent till 25 procent mellan de två jämförelseperioderna. En liknande utveckling syns även för övriga anställningsstöd. Det finns ett tydligt samband mellan ökningen av antalet inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin under 2019 och de begränsade möjligheterna att anvisa inskrivna arbetslösa till en extratjänst. Läs mer om detta i *Fördjupning: Fler deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin* i denna rapport.

Syftet med extratjänsterna är att hjälpa personer som varit arbetslösa längre perioder tillbaka in på arbetsmarknaden men även att undvika att personer hamnar i utanförskap, det vill säga lämnar arbetskraften. För personer som har en svag position på

³² Personer som saknar en gymnasieutbildning utgör omkring 36 procent av alla inskrivna arbetslösa.

³³ Här ingår arbete med eller utan stöd samt nystartsjobb.

³⁴ Här ingår öppet arbetslösa samt i program med aktivitetsstöd.

arbetsmarknaden krävs som regel en kedja av olika typer av stöd och insatser för att bli mer anställningsbara. En extratjänst är ett steg på vägen mot ett nytt arbete. För arbetslösa som saknar gymnasieutbildning – som har en särskilt svår situation på arbetsmarknaden – krävs en rad olika typer av insatser för att de ska komma närmare arbetsmarknaden.

Neddragningen av antalet extratjänster har bidragit till att antalet långtidsarbetslösa har ökat i tilltagande takt under 2019, särskilt bland arbetslösa kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden. Utvecklingen förvärras av att konjunkturen mattas av och därmed efterfrågan på arbetskraft, vilket slår allra hårdast mot personer med svag ställning på arbetsmarknaden med stigande långtidsarbetslöshet som följd.

Arbetsförmedlingens neddragning och reformering

Arbetsförmedlingen befinner sig en exceptionell situation som reducerat myndighetens kapacitet. Anslagen reducerades kraftigt inför året och det har föranlett att en stor personalomställning behövt genomföras och att förutsättningarna för att bevilja insatser för arbetssökande förändrades till följd av minskade anslag till arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Prognosen för kostnaderna på förvaltningsanslaget har sänkts under hösten jämfört med föregående prognos. Den främsta orsaken är att personalomställningen gått snabbare än förväntat. Arbetssituationen har blivit ansträngd och prioriteringar har varit nödvändiga inom verksamheten. Det har varit nödvändigt att i första hand prioritera frågan om enskildas ersättning före frågor om att ge de arbetssökande det fördjupade stöd, de tjänster och de insatser de skulle behöva för att snabbare komma ur sin arbetslöshet.

Under de närmaste åren ska arbetsmarknadspolitiken läggas om varvid Arbetsförmedlingen får en ny roll. Arbetsmarknadspolitiken förändras i grunden. Utgångspunkten för omläggningen är att staten behåller sitt nuvarande uppdrag inom arbetsmarknadspolitiken, men med fristående aktörer som utförare av de rustande och matchande insatserna. Arbetsförmedlingen ska i allt väsentligt inte utföra rustande och matchande insatser i egen regi i framtiden.

Bilagor

Bilaga 1. Nyckeltalstabeller

Försörjningsbalans, prognos för 2019-2021

	Utfall 2018	Procentuell förändring		
		2019	Prognos 2020	2021
BNP, till marknadspris	2,3	1,2	1,1	1,3
BNP, kalenderkorrigerat	2,4	1,2	0,8	1,2
- Hushållens konsumtion	1,7	1,0	1,4	1,4
- Offentlig konsumtion	0,6	0,6	0,6	0,6
- Fasta bruttoinvesteringar	4,3	-0,8	0,9	1,2
- Lagerinvesteringar ¹	0,4	-0,2	-0,1	0,0
- Export	3,3	4,0	2,0	2,2
- Import	3,7	2,0	1,7	1,9

¹⁾ Förändring i procent av BNP föregående år

Källa: SCB och Arbetsförmedlingen

Nyckeltal, prognos för 2019-2021

	Utfall 2018	Tusental/procent			Utfall 2018	Förändring, tusental/procentenheter		
		Prognos 2019	2020	2021		Prognos 2019	2020	2021
Befolkning (16-64 år)	6 232	6 286	6 334	6 376	54	54	48	42
Arbetskraft (16-64 år)	5 234	5 287	5 332	5 371	65	53	45	39
Sysselsatta (16-64 år)	4 901	4 928	4 947	4 973	79	27	19	26
Arbetslösa (16-64 år)	334	359	385	398	-13	25	26	13
Arbetslöshet (16-64 år)	6,4	6,8	7,2	7,4	-0,3	0,4	0,4	0,2
Relativa arbetskraftstal (16-64 år)	84,0	84,1	84,2	84,2	0,3	0,1	0,1	0,0
Sysselsättningsgrad (16-64 år)	78,6	78,4	78,1	78,0	0,5	-0,2	-0,3	-0,1
Befolkningen (15-74 år)	7 461	7 511	7 546	7 577	58	50	35	31
Arbetskraft (15-74 år)	5 442	5 505	5 555	5 601	62	63	50	46
Sysselsatta (15-74 år)	5 097	5 135	5 158	5 190	76	38	23	32
Arbetslösa (15-74 år)	344	371	397	411	-14	27	26	14
Arbetslöshet (15-74 år)	6,3	6,7	7,1	7,3	-0,4	0,4	0,4	0,2
Relativa arbetskraftstal (15-74 år)	72,9	73,3	73,6	73,9	0,3	0,4	0,3	0,3
Sysselsättningsgrad (15-74 år)	68,3	68,4	68,4	68,5	0,5	0,1	0,0	0,1
Inskrivna arbetslösa (16-64 år) ²	347	349	376	391	-16	2	27	15

²⁾ Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik

Källa: SCB och Arbetsförmedlingen

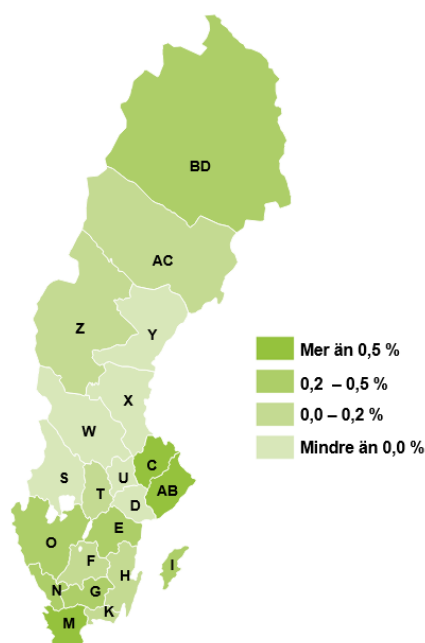
Bilaga 2. Regionala skillnader³⁵

³⁵ Regionala skillnader för länen redovisas i RAMS och genomsnittet för fjärde kvartalet 2020. Viss försiktighet rekommenderas vid jämförelse med övriga delar av rapporten som redovisas i AKU och helårsgenomsnitt.

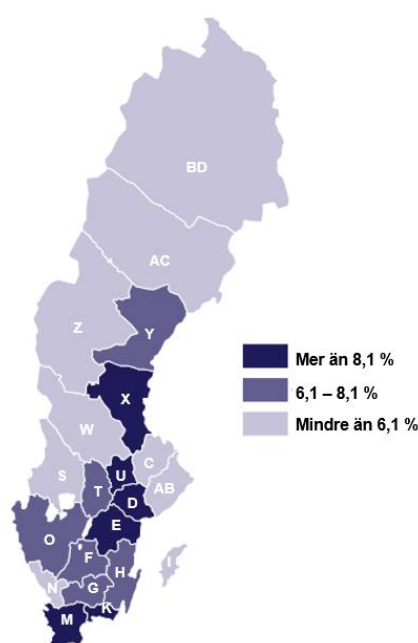
Sysselsättningen och arbetslöshetens utveckling varierar mellan de olika länen under prognosperioden. Under flera år har antalet förvärvsarbetande ökat i riket som helhet, samtidigt som en stor andel av de nya jobben har växt fram i storstadslänen. Variationer mellan länens arbetsmarknad beror bland annat på tillgången på arbetskraft, branschbredd och graden av specialisering. Under prognosperioden som sträcker sig fram till och med 2020 bedöms tillväxttakten för sysselsättningen dämpas påtagligt för storstadslänen, medan antalet sysselsatta väntas minska i flera övriga län.

Under 2020 återfinns den starkaste sysselsättningsutvecklingen i Stockholms, Uppsala och Skåne län. Vid en jämförelse mellan storstadslänen så blir dämpningen mer påtaglig i Västra Götalands län. Anledningen är att Västra Götalands län tyngs mer av industrin och en förhållandevis svagare befolkningstillväxt än de två andra storstadslänen. Sysselsättningen väntas minska i högst omfattning i Västmanlands, Västernorrlands och Dalarnas län under 2020.

Prognos procentuell förändring sysselsättning (16-64 år) mellan kvartal 4 2019 och kvartal 4 2020

Inskrivna arbetslösa 16-64 år som andel av registerbaserad arbetskraft, prognos för kvartal 4 2020

AB	Stockholm	I	Gotland	U	Västmanland
C	Uppsala	K	Blekinge	W	Dalarna
D	Södermanland	M	Skåne	X	Gävleborg
E	Östergötland	N	Halland	Y	Västernorrland
F	Jönköping	O	Västra Götaland	Z	Jämtland
G	Kronoberg	S	Värmland	AC	Västerbotten
H	Kalmar	T	Örebro	BD	Norrbottn

I samband med att sysselsättningstillväxten dämpas under 2020 så fortsätter antalet inskrivna arbetslösa att öka. Det beror bland annat på en svagare jobbtillväxt

samtidigt som arbetskraften växer, men också på att färre har subventionerade anställningar. Under sista kvartalet 2020 bedöms arbetslösheten som andel av den registerbaserade arbetskraften att vara högst i Södermanlands, Gävleborgs och Blekinge län. Lägst bedöms arbetslösheten att vara i Västerbottens, Uppsala och Hallands län. Bland storstadslänen prognosticeras antalet inskrivna arbetslösa att öka förhållandevis mest i Västra Götalands län.

Bilaga 3. Arbetsförmedlingens prognoser

Syfte

Arbetsförmedlingens prognosarbete har som huvudsyfte att ge myndigheten detaljerad kunskap om läget och framtidsutsikterna på arbetsmarknaden, vilket är viktigt för arbetet med vägledning. Prognosarbetet stöder på så sätt Arbetsförmedlingens kärnuppgift som är att matcha arbetssökande mot arbetsgivarnas rekryteringsbehov, samtidigt som det också stärker myndighetens relationer med arbetsgivarna. Arbetsförmedlingens kontakter med de lokala arbetsgivarna underlättar även förmedlingens arbete med grupper med svag ställning på arbetsmarknaden. Det sammanställda materialet är därtill ett viktigt underlag för planeringen av verksamheten på såväl lokal som central nivå. Ytterligare ett viktigt syfte med Arbetsförmedlingens prognoser är att informera och påverka externa aktörer. Vår förhoppning är att prognosarbetet ska skapa förutsättningar för en bättre fungerande arbetsmarknad.

Höstens prognosundersökning påverkas av minskade anslag

Arbetsförmedlingen har under 2019 genomfört stora förändringar till följd av den betydande minskningen av myndighetens förvaltningsanslag i statsbudgeten som riksdagen röstade igenom. Genom januariavtalet har myndigheten också fått ett nytt uppdrag som ska vara helt genomfört 2021. Som en följd av de minskade anslagen har Arbetsförmedlingen varslat 4 500 medarbetare om uppsägning i början på året och antalet bemannade kontor har minskat som en följd av färre medarbetare. I kölvattnet av varslet, och ovisshet kring reformeringen av uppdraget, har medarbetare lämnat myndigheten för andra jobb i högre omfattning och i snabbare takt än väntat. Det har bidragit till en ansträngd arbetssituation för de medarbetare som har blivit kvar.

Det ansträngda läget för Arbetsförmedlingen har påverkat höstens prognosundersökning. Bland annat har det beslutats att urvalet i höstens undersökning enbart ska omfatta det privata näringslivet. Därav finns inga resultat för offentliga arbetsgivare. Dessutom har den tuffa arbetssituationen påverkat svarsfrekvensen. Arbetsförmedlingen har heller inte möjlighet att presentera 21 regionala prognosrapporter i samband med att de nationella arbetsmarknadsutsikterna för hösten publiceras.

Arbetsförmedlingen håller på att utreda hur prognosundersökningen ska genomföras och presenteras framöver i förhållande till de nya förutsättningarna.

Metod och undersökningens genomförande

Arbetsförmedlingens prognoser baseras på intervjuer med ett stort antal privata arbetsgivare och offentliga arbetsgivare. Under hösten 2019 har enbart privata arbetsgivare intervjuats till följd av myndighetens ansträngda läge. Intervjuerna görs av arbetsförmedlare och svaren inhämtas i dialog med arbetsgivarna vid ett besök eller per telefon.

Frågorna handlar bland annat om arbetsgivarnas bedömning om efterfrågan på varor och tjänster. Vidare ställs frågor om företagets kapacitetsutnyttjande, antal anställda, rekryteringsbehov, arbetskraftsbrist, bristyrken samt löneutveckling. På motsvarande sätt får de offentliga arbetsgivarna frågor om utvecklingen av sin verksamhet samt

om eventuell övertalighet. Uppgifterna inhämtas under sekretesskydd enligt SFS 2009:400 (Offentlighets- och sekretesslagen) 28 kap 12§. Arbetsgivarna har ingen juridiskt bindande skyldighet att delta i Arbetsförmedlingens undersökning.

Resultaten av intervjuundersökningen utgör den viktigaste basen för prognosbedömningarna. En analys och sannolikhetsbedömning av svaren görs dock även på grundval av statistik och andra faktorer som påverkar utvecklingen på arbetsmarknaden.

Urvalsdesign

Urvalsramen utgörs av Statistiska centralbyråns (SCB) företagsregister. Urvalet av arbetsställen³⁶ är representativt och stratifierat utifrån näringsgren (enligt SNI 2007, se nedan), arbetsställestorlek³⁷ och region. Urvalet avser arbetsställen med minst fem anställda där arbetsställen med 100 eller fler anställda totalundersöks.

I varje stratum dras ett OSU med Neyman-allokering efter antalet anställda. Små stratum slås samman med avseende på storleksklass tills krav om minsta antal arbetsställen i stratomet är uppfyllt.

Näringsgren	SNI 2007-kod
Jord- och skogsbruk	1-03
Industri	05-33, 35-39
därav övrig tillverkning, exkl. utvinning, energi och miljö	05-24, 31-32
därav tillverkning av verkstadsvär	25-30, 33
Byggverksamhet	41-43
Handel	45-47
Transport	49-53
Hotell och restaurang, personliga och kulturella tjänster	55-56, 90-98
Information och kommunikation	58-63
Finansiell verksamhet och företagstjänster	64-82
Utbildning, vård och omsorg; sociala tjänster	85-88

Samma urval används normalt i ett år (två prognostillfällen) innan det byts ut mot ett nytt. Urvalet är anslutet till SCB:s Samu-system.

Näringsgrensindelning

Utgångspunkten för branschbeskrivningarna i Arbetsförmedlingens prognosarbete är indelningen i SCB:s Arbetskraftsundersökningar (AKU), baserat på SNI 2007 enligt

³⁶ Med arbetsställe avses ett företags lokala arbetsplats.

³⁷ Urvalet är fördelat på följande storleksklasser: 5-9, 10-19, 20-49, 50-99 samt 100+ anställda.

grov nivå (se tabell ovan). För gruppen privata tjänster i redovisningen har vi aggregerat näringsgrenarna handel, transport, hotell och restaurang, personliga och kulturella tjänster, information och kommunikation samt finansiell verksamhet och företagstjänster. För gruppen offentliga tjänster har vi på motsvarande sätt summerat näringsgrenarna utbildning samt vård och omsorg; sociala tjänster. Det bör betonas att indelningen av offentliga tjänster inte skiljer mellan offentliga och privata utförare.

Svarsfrekvenser

Deltagandet i Arbetsförmedlingens intervjuundersökning är generellt mycket högre än i liknande undersökningar. Dels genom att frågorna ställs vid ett personligt möte eller via telefon, och dels tack vare Arbetsförmedlingens redan upparbetade kontakter med arbetsgivarna. För att vara en urvalsundersökning är antalet intervjuade arbetsställen mycket stort vilket gör att tillförlitligheten totalt sett bedöms som god. I den nu aktuella undersökningen för hösten 2019 är svarsfrekvensen betydligt lägre än tidigare. I höstens undersökning består urvalet av 13 000 arbetsställen och svarsfrekvensen uppgick till 70 procent, vilket kan jämföras med 83 procent hösten 2018.

Arbetsförmedlingen intervjuar normalt även representanter för olika verksamhetsområden i landets samtliga kommuner och landsting. Det sker också intervjuer med ett urval statliga arbetsgivare, stratifierat på län och storleksklass. I den nu aktuella undersökningen för hösten 2019 genomfördes inga intervjuer med offentliga arbetsgivare.

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator visar arbetsgivarnas förväntningar på efterfrågeutvecklingen de kommande sex månaderna. Arbetsgivarnas bedömningar sammanställs till netttotal. Undersökningen på våren genomförs under andra kvartalet och höstundersökningen under fjärde kvartalet. Värden för första och tredje kvartalet tas fram med linjär interpolering. Därefter säsongrensas netttotalen med X11-Arima för att därefter standardiseras med medelvärdet 0 och standardavvikelsen 1. I ett sista steg transformeras tidsserien till ett index med medelvärde 100 och standardavvikelse 10.

Tolkningen av efterfrågeindikatorn blir således att värden över 100 visar ett starkare förväntningsläge än normalt och värden över 110 ett mycket starkare förväntningsläge än normalt. På motsvarande sätt visar värden under 100 på ett svagare förväntningsläge än normalt och värden under 90 på ett mycket svagare förväntningsläge än normalt.

Bilaga 4. Om Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik

Uppgifterna om inskrivna arbetssökande i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik hämtas ur det operativa förmedlingssystemet. Statistiken över arbetssökande är uppdelad på olika sökandekategorier. Uppgifterna om anmälda platser omfattar rekryteringsbehov som arbetsgivare anmält direkt till Arbetsförmedlingen, främst via självservicesystemet Annonsera Direkt eller som direktöverförda platser. Varselstatistiken avser de driftsinskränkningar som omfattas av Lag (1974:13) om vissa anställningsfrämjande åtgärder, den så kallade främjandelagen.

Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik ska inte förväxlas med den officiella arbetsmarknadsstatistiken som tillhandahålls av Statistiska centralbyrån (SCB). SCB:s uppgifter om bland annat sysselsättning, arbetslöshet och arbetskraften utgår från månatliga arbetskraftsundersökningar (AKU). Vid jämförelser med statistik från andra länder ska alltid SCB:s officiella arbetsmarknadsstatistik användas. Till följd av olika definitioner och metoder för uppgiftsinsamling redovisar AKU och Arbetsförmedlingens registerbaserade verksamhetsstatistik inte samma antal eller andel arbetslösa. Alla som redovisas som arbetslösa i AKU är inte inskrivna på Arbetsförmedlingen och alla som är inskrivna på Arbetsförmedlingen är inte arbetslösa i AKU. SCB har publicerat flera studier som jämför nivå och sammansättning av arbetslösheten enligt respektive källa.

I denna rapport är analyser och beskrivningar av utvecklingen för arbetssökande som är inskrivna på Arbetsförmedlingen baserade på delgruppen *inskrivna arbetslösa*. Denna grupp utgörs av summan av antalet öppet arbetslösa och antalet sökande i program med aktivitetsstöd. Gruppen inskrivna arbetslösa innehåller de kategorier av arbetssökande som bäst illustrerar den konjunkturrelaterade utvecklingen på arbetsmarknaden.

- *Öppet arbetslösa* är arbetssökande är inskrivna på en arbetsförmedling, är utan arbete, som aktivt söker och omgående kan tillträda ett arbete samt inte deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.
- *Sökande i program med aktivitetsstöd* deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program där aktivitetsstöd är den sammanfattande benämningen på den ersättning som deltagarna i programmen erhåller.

Inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden

Inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden innefattar följande grupper:

- Inskrivna arbetslösa med högst förgymnasial utbildning
- Inskrivna arbetslösa med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga
- Inskrivna arbetslösa som är utomeuropeiskt födda
- Inskrivna arbetslösa i åldrarna 55–64 år

De tal som presenteras avseende inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga är rensade från dubbelräkningar. Det innebär att en arbetssökande, som i praktiken

kan ingå i flera av delgrupperna med svag konkurrensförmåga, endast räknas en gång.

Definitionen av inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga grundas på respektive delgrupps arbetslöshetsmönster. Två kriterier har använts för att definiera vilka kategorier av arbetslösa som ingår i begreppet:

- Arbetslöshetens nivå
- Arbetslöshetstiden

Dessa två kriterier ger en god bild av vilka grupper som generellt sett har betydligt svårare än andra arbetssökande att nå en fast förankring på arbetsmarknaden.

Det är dock viktigt att understryka att de individuella förutsättningarna skiljer sig åt inom gruppen med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden. Att tillhöra en eller flera av delgrupperna behöver alltså inte för den enskilde innebära att man har svårt att finna ett arbete. Detta även om gruppen som helhet har en svagare konkurrensförmåga på arbetsmarknaden jämfört med personer som inte tillhör någon av delgrupperna. I statistiska sammanhang är det dock en klar fördel att utgå ifrån aggregerade grupper för att spegla utvecklingen för arbetssökande som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

Registerbaserad arbetskraft bas för den relativa arbetslösheten

I Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik används en registerbaserad arbetskraft som bas för redovisningen av den relativa arbetslösheten. I den officiella arbetslöshetsstatistiken från SCB relateras däremot arbetslösheten till arbetskraften enligt AKU. SCB:s uppgifter om arbetskraftens storlek har nackdelen att de inte är möjliga att bryta ner på lokal nivå eller på mindre grupper av arbetssökande. Därmed har Arbetsförmedlingen valt att redovisa inskrivna arbetslösa som andel av den registerbaserade arbetskraften.

Den registerbaserade arbetskraften består av två delar:

- Den förvärvsarbetande nattbefolkningen (enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS) som består av alla som bor i en kommun och som jobbar i kommunen eller som pendlar till ett jobb i en annan kommun.
- Inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen, det vill säga summan av öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd.

Uppgiften om antalet förvärvsarbetande avser november månad senast tillgängligt år, medan uppgiften om antalet arbetssökande uppdateras varje månad.

Bilaga 5. Förteckning över fördjupningar

Hösten 2019

- Fler deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin
- Neddragning av extratjänster drabbar främst kvinnor

Våren 2019

- Sysselsättningsökningen beroende av utrikes födda
- Utbildningsnivå avgörande för utrikes födda kvinnor
- Progression bland deltagare i etableringen

Hösten 2018

- Brist på arbetskraft inom vård, skola och omsorg
- Ett regionalt perspektiv på befolkningsutvecklingen

Våren 2018

- Var jobbar personer utan gymnasieutbildning?
- Utrikes födda är nödvändiga för arbetskraftsförsörjningen

Hösten 2017

- Utrikes födda i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik respektive i AKU
- Var tredje inskriven arbetslös är i arbete efter ett år

Våren 2017

- Har den stigande bristen på arbetskraft påverkat löneökningarna?
- Hur har den stigande bristen på arbetskraft påverkat arbetsgivarna?

Hösten 2016

- Långsiktig strukturförändring på arbetsmarknaden
- Vad är enkla jobb?
- Utbud och efterfrågan på arbetskraft i den digitala eran

Våren 2016

- Långtidsarbetslösa
- Globalisering och behov av arbetskraft

Hösten 2015

- Arbetsmarknad och arbetslöshet i ett internationellt perspektiv
- Tillväxt och regional utveckling
- Utomnordiska akademiker på svensk arbetsmarknad
- Bostadsfrågan – en analys av situationen i Stockholms län
- Utomnordiska akademiker i bristyrken
- Utbildningssammansättning i ett regionalt perspektiv

Våren 2015

- Är nyanmällda lediga platser ett bra mått för att mäta efterfrågan på arbetskraft?
- Inträdet på arbetsmarknaden för utomnordiskt födda
- Behövs fortsatt hög nettoinvandring?
- Utbildningssammansättningen på svensk arbetsmarknad

Hösten 2014

- Rekryteringsutvecklingen 2008–2014
- Får akademikerna arbete i nivå med sin utbildning?
- Störst chans till arbete på rätt nivå i större orter

Våren 2014

- Är arbetslösheten ett bra mått?
- Sysselsättningsutvecklingen 2013 och 2014
- Långtidsarbetslöshetens utveckling

Hösten 2013

- Arbetsgivarnas bedömning fem år framåt i tiden
- Nettoinvandringens utväxling till arbetskraft och sysselsättning
- Lediga resurser på arbetsmarknaden
- Jobbchanser för olika grupper av arbetssökande

Våren 2013

- Svensk arbetsmarknad i ett internationellt perspektiv
- En analys av utrikes födda
- Övergångar till arbete för personer i utsatta grupper

Hösten 2012

- Äldre på arbetsmarknaden
- Lufttransporter
- Nettoinvandringen högre än förväntat
- Hur har det gått för dem som var långtidsarbetslösa 2007?

Våren 2012

- Nyanmällda platser – ett mått på efterfrågan på arbetskraft
- Arbetsmarknaden för utomeuropeiskt födda med eftergymnasial utbildning
- Beskrivning av nettoinflyttning i olika regioner fördelat på utbildning, ålder, kön

Hösten 2011

- Ökad arbetskraftsinvandring
- De unga på arbetsmarknaden
- Nya mått på arbetslösheten
- Förändringar i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik och dess effekter på regionala skillnader

Rapporten *Arbetsmarknadsutsikterna* publiceras två gånger per år och är en del av Arbetsförmedlingens prognosverksamhet. På vår webbplats arbetsformedlingen.se/prognoser finns alla våra prognoser samt mer information om vårt prognosarbete.

På vår webbplats finns också *Yrkeskompassen*. Där beskrivs jobbmöjligheterna på kort och på lång sikt för närmare 200 olika yrken. Se arbetsformedlingen.se/yrkeskompassen. I rapporten *Var finns jobben?* presenteras en sammanfattning av yrkesprognoserna på riksnivå.

På vår webbplats finns även *Hitta yrken* som innehåller detaljerade beskrivningar av ett stort antal yrken – också sådana som inte ingår i *Yrkeskompassen*.

Arbetsförmedlingen
113 99 Stockholm
Telefon 0771-60 00 00
www.arbetsformedlingen.se